

Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігі
Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы

Заң институты
Қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық
қамтамасыз ету кафедрасы

Бекітемін
Академия бастығының ғылыми
жұмыс жөніндегі орынбасары
полиция полковнигі

О. Т. Сейтжанов

« ____ » _____ 2019 ж.

5B030300 - «Құқық қорғау қызметі» мамандығына арналған

BBZ 3307 «Баллистика және баллистикалық зерттеу»

пәні бойынша жұмыстық оқу бағдарламасы (SYLLABUS)

Оқыту нысаны: күндізгі

Курс: 3

Семестр: 6

Кредиттер саны: 2

Дәрістер: 4 сағат

Семинар:

Практикалық сабақтар: 26 сағат

КООЖ: 15 сағат

КӨЖ: 45 сағат

Межелік бақылаудың саны: 2

Бақылау жұмысы (криминалистикалық зерттеу)

Емтихан – 6 семестр

Қарағанды 2019

**5B030300 - «Құқық қорғау қызметі» мамандығына арналған
«Баллистика және баллистикалық зерттеу» пәні бойынша жұмыстық оқу
бағдарламасы (SYLLABUS)**

Құрастырғандар:

А.Б. Жакулин, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының бастығы, заң ғылымдарының кандидаты, доцент;

А. Ж. Жүнүсова, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының доценті;

Н. Жанхан, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының аға оқытушысы.

Қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасында талқыланды.

2019 ж. «04» 06 № 28 хаттама

Кафедра бастығы

А.Б. Жакулин

Академияның Оқу-әдістемелік кеңесінің отырысында бекітілді.

2019 ж. «11» 07 № 11 хаттама

© Қазақстан Республикасының ІІМ Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы, 2019 ж.

2.1. Негізгі ақпарат:

1. Мамандықтың шифры мен атауы	5B030300-«Құқық қорғау қызметі»
2. Курс, семестр	3 курс, 6 семестр
3. Пән циклы	Баллистика және баллистикалық зерттеу
4. Кредиттер саны	2
5. Сабақты өткізу орыны	Дәріс залы, 315, 308,307 оқу аудиториялары
6. Дәріскер	А.Ж.Жунусова - кафедра аға оқытушысы, Р.С. Булатов - кафедра аға оқытушысы. «Қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету» кафедрасы ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының 1-оқу ғимаратының 3-кабатында орналасқан, № 314-кабинет, телефондары: 3-39; 30-33-88
7.Сабақты жүргізетін оқытушылар	А.Ж.Жунусова - кафедра аға оқытушысы, Р.С. Булатов - кафедра аға оқытушысы. «Қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету» кафедрасы ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының 1-оқу ғимаратының 3-кабатында орналасқан, № 314-кабинет, телефондары: 3-39; 30-33-88

2.2. Пререквизиттер: криминалистикалық техника, сот фотографиясы, трасология және трасологиялық зерттеу

2.3. Постреквизиттер: міндетті түрде өндірістік тәжірибеден өту, маманның тергеу әрекетіне қатысуы

2.4. Пәннің қысқаша сипаттамасы:

Пәнді оқытудың негізіне келесідей жалпы әдістемелік қағидалар қойылған:

Теория мен практиканың бірегейлік қағидасы маман-криминалистерді теоретикалық, практикалық және арнайы дайындау ережелерінің өзара байланысын ашады. Өртүрлі атыс қаруларының түрлерін оқып білу барысында орын алатын заңғы сыйымдылық пен үрдістерді, белгілерді қамтитын білімдерді, олардың ашылуы мен бекітілуін ғылыми түсіндіру – ПО мамандарының тиімді қызметінің негізіне жатады.

Пәнді жеткілікті меңгеру іргелі теориялық негіздерді оқып білуден практикалық шеберлікті қалыптастырудан бастап, осы білімдерін нақты объектілерді зерттеу дағдысына қолдану сызбасы бойынша құрылады.

Бұл жағдайда теориялық дайындық көп жағдайда мазмұны бойынша сәйкес келетін арнаулы білімдер мен практикалық дағдылардың негізіне

жататын ғылыми тірек болып табылады.

Оқу бағдарламасының көлемін оңтайландыру қағидасы оқу бағдарламасын уақыт бойынша курсанттардың психофизиологиялық мүмкіндіктері мен білім алудың ұтымды мерзіміне сәйкес бөлуге септігін тигізеді. Осы өлшемдердің көмегімен пәннің тарауларын оқып білуге және оқу сабақтарының нақты түрлерін өткізуге берілетін нақты ұтымды уақыты анықталады: дәрістер, семинар және практикалық сабақтар, сондай-ақ курсанттардың өзіндік жұмысы.

Сабақ берудің негізіне мамандарды даярлаудағы жүйелілік және бірізділік қағидасы жатады.

Курсанттардың оқудағы саналылық, белсенділік және дербестік қағидасы - жеке ізденісті ұжымдағы оқу жұмысымен қосу, абстрактылы ойлауды сабақ берудің көрнекілігімен ұштастыру, ғылыми білімнің нақтылығы.

Тәрбиелілік қағидасы - сабақ берудің мазмұны мен ұйымдастырылуында көрінетін, қылмыстарды ескерту мен ашу бойынша міндеттерді шешуге қабілетті мамандардың моральдық бейнесін қамтамасыз ететін талаптар.

Пәнді оқытудың міндеттері:

Ішкі істер органдарының жедел-криминалистикалық бөліністерінің жұмысына талдау жүргізу көрсеткендей, баллистикалық зерттеулердің саны жылдан жылға өсіп келеді. ПО маман-криминалистердің кәсіби даярлығы көп жағдайда олардың қарудың материалдық бөлігін білуіне, атылған оқ пен атыс болған гильзаның нақты қару үлгісін анықтайтын біліміне, және осы білімдерін қылмыстарды ескерту, ашу және тергеп-тексерумен байланысты міндеттерді шешу кезінде қолдана білуіне байланысты.

Оқытудың міндеттері курсантты терең теориялық білім мен практикалық дағдыны тірек етіп, арнаулы білімді қолдана отырып, қаруды зерттеумен байланысты дәлелдемелерді алу бойынша міндеттерді шеше алатын, сондай-ақ осы салада профилактикалық жұмыстарды жүргізетін жоғары кәсіби мамандарды дайындаудан тұрады.

Тәрбиелік міндеттері:

Қарастырылып отырған қылмыстарды тергеп-тексеру кезінде заңдылық, әлеуметтік әділеттілік және рухани тазалық қағидаларының мәнін терең ұғына білу.

Қылмыстардың жолын кесу, оларды ашу және тергеп-тексеру тәжірибесі үшін криминалистикалық білімдерді, әдістер мен құралдардың рөлін түсіне білу.

Әрбір курсанттардың біліктілікті арттыру және өздігінен білім алу арқылы өз кәсіби деңгейін ұдайы арттырып отыру қажеттілігін түсінуі.

Білім алудың мақсатты бағдары.

Баллистика саласында мамандандырылған маман-криминалистерді кәсіби даярлаудың ерекшеліктері өзінің білімдерін ұдайы толықтыру және жаңарту қажеттілігі болып табылады.

Әрбір қару – дербес, ал маман үшін ол – зерттеу объектісі. Бұл дегеніміз маманның күнделікті жұмысында әрдайым іздеу элементі, ғылыми-зерттеу қызметінің элементі бар екендігін білдіреді. Сол себепті курсантқа – болашақ

маман-криминалистка зерттеу дағдысын дарыту қажет, оны ойлауға үйрету. Маман-криминалист қаруға зерттеу жүргізу бойынша практикалық тапсырмаларды шешу кезінде өзінің білімін дербес және шығармашылық тұрғыда қолдану білуі тиіс.

Пәнді меңгеру курсанттардың зерттеуді жүргізіп және криминалистикалық тәжірибені талдай отырып өздерінің арнаулы білімдерін криминалистикалық қару жүргізу саласында дербес қолданатын тағылымдама уақытында практикалық дайындықпен органикалық бірлестікте жүзеге асырылады.

Сол себепті пәнді оқытудың негізгі мақсаты жиынтығында құқық қорғау органдарының қызметкерлерінің кәсіби даярлығынан тұратын теориялық білімдерін игеру, практикалық қабілет пен дағдыны қалыптастыру болып табылады.

Тәжірибеде білімдері мен түсіну қабілеттерін қолдану:

Кәсіби қызметінде білім алу үрдісінде алынған теориялық білімдерін өзгерту. Негізгі техника-криминалистикалық құралдарды дұрыс таңдай және қолдана білу керек.

Ой-пікірді шығару, ойды бағалау және қорытынды тұжырымдауға қабілетін қалыптастыру.

Криминалистиканың әртүрлі проблемалары бойынша ғалымдардың пікірлеріне талдау жүргізе білу және осы негізде жеке ой-пікірді дәлелдеуді құрастыра білу қабілетін қалыптастыру.

Коммуникативті шеберлік:

Хабарлай білу және криминалистиканың ақпараттарын, ойларын, проблемаларын ашық ұсыну және аудиторияның ерекшелігін ескере отырып хабарламаның әртүрлі нысанында шеше білу.

Оқу қабілеттілігі:

Әрбір курсанттың білікті арттыру және өздігінен білім алу арқылы ұдайы кәсіби даярлығын арттыру қажеттілігін түсінуі. Кәсіби өздігінен жетілу дағдыларын игеру.

Дағды – ойлау қызметінің нәтижесінен туындайтын практикалық жаттығулардың нәтижесі, әрекеттерді қайта-қайта қайталау,

Шеберлік – адамның атқарушылық қызметінің нәтижесі. Ол оның өзінің кәсіби функцияларын орындауда дайындығының деңгейін сипаттайды.

Білімд меңгеру, шеберлік пен дағдыны игеру – оқу жұмысының барлық нысандары қолданылатын бірегей үрдіс. Шеберлік пен дағдылар практикалық қызметтің жеке тәжірибесінің нәтижесі ретінде курсанттан алдарына қойылған міндеттерді өздігінен практикалық шешуді талап етеді. Осы міндеттердің ойдағыдай дамуы көп жағдайда «Баллистика және баллистикалық зерттеу» курсының оқытуды ұйымдастыруға, оқытудың әдістемесіне, амалдарына және құралдарына байланысты.

2.5. Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі:

№	Жұмыс түрлері	Тапсырманың мақсаты мен мазмұны	Ұсынылатын әдебиет тізіміне сілтеме	Бақылау нысаны (рейтинг-шкалаға сәйкес)	Балдар (рейтинг-шкалаға сәйкес)	Есеп беру нысаны	Тапсыру мерзімі
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Практикалық сабақтарда ауызша жауап беру	Сабақ жоспарына сәйкес	Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиетті қолдану	Ағымдағы бақылау (сабақтағы ауызша жауап пен жасалған жұмыс бағаланады)	Сабақтың барлық тақырыптарына ауызша жауап бойынша 100 баллға дейін	Жауап сабақ барысында журналда бағаланады	Сабақ кестесі мен оқу жоспарына сәйкес, сабақта бағаланады
2	Ауызша жауап, КОӨЖ-да баяндама жасау,	КОӨЖ сабағының жоспарына сәйкес	Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиетті қолдану	Ағымдағы бақылау (КОӨЖ сабағында ауызша жауап пен жасалған жұмыс бағаланады)	Сабақтың әрбір тақырыбына ауызша жауап бойынша 100 баллға дейін	Жауап сабақ барысында журналда бағаланады	Сабақ кестесі мен оқу жоспарына сәйкес, КОӨЖ сабағында
3	Межелік бақылауға дайындық	Тест сұрақтары	Семестр ішінде дайындық	Аралық бақылау (компьютерлік тестілеумен бағаланады)	100 баллға дейін	Жауап тізімдем еде бағаланады	Оқу жоспарына сәйкес
4	Емтиханға дайындық	Емтихан сұрақтары	Оқытудың барлық мерзіміндегі дайындық	Қорытынды бақылау	100 баллға дейін	Жауап тізімдем еде бағаланады	Оқу жоспарына сәйкес

2.6. Курстың саясаты

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» пәнін оқып білу кезінде келесідей ережелердің сақталуын сұраймыз:

1. Сабаққа кешікпеу.

2. Сабақты орынсыз себептермен жіберіп алмау, сырқаттанған жағдайда тиісті медициналық анықтама, ал басқа жағдайларда — түсініктеме жазба ұсынылуы тиіс.

3. Өтемдер қабылданғанда, курсант жоспарланған сабақтарда жіберіп алған тақырыптар бойынша жауап беруге дайын болуы міндетті.

4. Тапсырмаларды орындау, ұсынылатын әдебиетпен міндетті түрде танысу және конспектілеу.

5. Сабақ үстінде сөйлеспеу, ұялы телефондарды сөндіру.

6. Оқу процесіне белсенді қатысу.

7. Курстастары мен оқытушыларға ашық мінезді болу, кең пейілділік, шыдамдылық таныту.

2.7. Ұсынылатын әдебиет тізімі:

№ р/н	Атауы	Шығарылған жылы
1. Нормативтік құқықтық актілер		
1	Қазақстан Республикасының Конституциясы	30 тамыз 1995 жыл (2017 жылғы 10 наурыздағы берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен).
2	Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан – 2050» стратегиясы – Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» 14.12.2012 ж.	Егемен Қазақстан, Астана, 15.12.2012 ж.
3	Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы "Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері" 10.01.2018 ж.	Егемен Қазақстан, Астана, 11.01.2018 ж.
4	Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың "Президенттің бес әлеуметтік бастамасы" атты халыққа үндеуі. 05.03.2018 ж.	Егемен Қазақстан, Астана, 05.03.2018 ж.
5	Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 24 тамыздағы «Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасы туралы»	Егемен Қазақстан, Астана, 2009 жылғы 28 тамыз.

	Жарлығы.	
6	Қазақстан Республикасының қылмыстық кодексі.	2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚРЗ (2018 жылғы 01.03. берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен)
7	Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік кодексі	2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V ҚРЗ (2018.01.03. берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен)
8	ҚР Заңы «Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы»	1998 жылғы 30 желтоқсандағы N 339 Заңы (2017 жылғы 11 шілдедегі берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен)
9	ҚР Заңы «Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары туралы»	2014 жылғы 23 сәуірдегі № 199-V ҚРЗ (2018 жылғы 24 мамырдағы берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен)
10	ҚР Заңы «Сот-сараптама қызметі туралы»	2017 жылғы 10 ақпандағы № 44-VI ҚРЗ (2017 жылғы 18 сәуірдегі берілген өзгерістерімен және толықтыруларымен)
11	ҚР ПМ № 75 ҚҚҰ «Ішкі істер органдарында жедел-криминалистикалық қызметті жүргізу Ережелерін бекіту туралы» бұйрығы	21.07.2014 ж.
12	ҚР ПМ «Азаматтық және қызметтік қарудың және олардың патрондарының криминалистикалық талаптары және сынақтан өткізу әдістері» бұйрығы	2015 жылғы 16 наурыздағы №219 бұйрық
2. Негізгі әдебиет		
13	Белкин Р.С. Курс криминалистики.	М., 2000 г.
14	Зырянов В.В. Техничко-криминалистическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений, связанных с применением огнестрельного оружия: монография / В.В. Зырянов, Е.Б. Мельников, С.И. Земцова	Красноярск: СибЮИ МВД России, 2013 г.
15	Кокин А.В. Идентификация	М. МВД России, 2011г.

	нарезного огнестрельного оружия по следам на пулях: учеб, пособие / А.В. Кокин	
16	Крылов И.Ф. Краткий очерк истории возникновения и развития судебно-баллистической экспертизы в России. //Теория и практика криминалистической экспертизы//	Волгоград, 2000г.
17	Аханов, В.С. Криминалистическая экспертиза огнестрельного оружия и следов его применения: учеб. для высш. учеб. заведений МВД СССР / В.С. Аханов, отв. ред. Р.С. Белкин.	Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1979 г.
18	Тихонов Е.Н. Судебно-баллистическая экспертиза.	Барнаул, 1991 г
19	Кубанов В.В. Криминалистические учеты огнестрельного оружия и следов его применения / В.В. Кубанов, В.В. Степанов.	М.: Юрлитинформ, 2010 г.
20	Микляева О.В. Криминалистическая экспертиза следов и обстоятельств выстрела / О.В. Микляева // ГУ Российский федеральный центр судебной экспертизы при Минюсте России. - Н.	Новгород: Изд-во Вектор, 2012 г.
21	Плескачевский В.М. Судебно-баллистические диагностические исследования на месте производства выстрела монография / В.М. Плескачевский.	М.: МВД России, 2011 г.
22	Комаринец, Б.М. Судебно-баллистическая экспертиза: учеб. для вузов / Б.М. Комаринец.	М.: Высш. школа МВД России, 1974 г
23	Чулков И.А. Материальная часть стрелкового огнестрельного оружия. Криминалистические аспекты: учеб, пособие / И.А. Чулков, И.В. Латышов. -	Волгоград: В А МВД России, 2010 г.
24	Криминалистическая экспертиза оружия и следов его применения: учеб. Ч. 1 / Под ред. В.А. Ручкина, И.А. Чулкова.	Волгоград: ВА МВД России, 2004 г.
25	Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах.	М., 1972 г. - Т.1.

26	Жук А.Б. Винтовки и автоматы.	М., 1988 г
27	Жук А.Б. Революеры и пистолеты	М., 1983г
28	Комаринец Б.М. Криминалистическое отождествление огнестрельного оружия по стреляным гильзам	М., 1955 г.
29	Кустанович С.Д. Экспертиза для установления относимости исследуемого объекта к огнестрельному оружию //Советская криминалистика на службе следствия//	М., 1999 г.
3. Косымша әдебиет		
30	Охотничье огнестрельное оружие отечественного производства	М., 1969 г.
31	Гущин В.Ф. Криминалистическое исследование причин и условий выстрелов из охотничьих ружей без нажатия на спусковой крючок.	Киев, 1967г.
32	Дворянский И.А. Установление места производства выстрела при больших дистанциях стрельбы. Судебно-баллистическая экспертиза.	М., 1976 г., вып.2.
33	Кустанович С.Д. Исследование повреждений одежды в судебно- медицинской практике.	М., 1965 г.
34	Лазари А.С., Потапова Л.Ф. Установление модели огнестрельного оружия по следам выстрела на преграде. Экспертная техника.	М., 1986 г, вып.93.
35	Егоров, А.Г. Установление дистанции и направления выстрела из охотничьего ружья по рассеиванию дроби: моногр. / А.Г. Егоров. -	Волгоград: ВЮИ МВД России, 1982 г. - 340 с.
36	Филипов, В.В. Методика определения огнестрельного оружия по следам на пулях и гильзах: методич. рекоменд. экспертам- криминалистам / В.В. Филипов.	М.: Экология, 1971 г.
37	Блюм М.М., Устинов А.И. Патроны ручного огнестрельного оружия и их криминалистическое исследование.	М., 1992 г.

38	Блюм М.М., Шишкин И.Б. Охотничье ружье: справочник	М., 1987 г.
39	Митричев В.С. Криминалистическое исследование боеприпасов к охотничьим гладкоствольным ружьям. Методика криминалистической экспертизы.	М., 2001 г.
40	Комаринцев Б.М. Идентификация огнестрельного оружия по выстреленным пулям. Методика криминалистической экспертизы.	М., 1998 г.
41	Макаров Н.М. и др. Огнестрельное оружие и патроны к нему. Справочник эксперта-криминалиста.	Можайск-Терра 2000 г
42	Идентификационное исследование огнестрельного оружия.	М., 1983 г.
43	Судебно-баллистическая идентификационная экспертиза малокалиберного огнестрельного оружия.	М., 1981 г.
44	Ермоленко Б.Н. Отождествление нарезного огнестрельного оружия по пулям.	Киев, 1999 г.
45	Колесов В.И. Капсюли-воспламенители для стрелкового оружия и ударно-воспламенительные составы / В.И. Колесов.	М.: ГУ РФЦСЭ при Минюсте России, 2009 г.
46	Саврань Л.Ф. Методика определения минимальной убойной силы стандартного и атипичного огнестрельного оружия и боеприпасов. Пособие для экспертов.	М., 1979 г.
47	Трофимов А.В. Охотничьи боеприпасы. Справочн. пособие	М., 1997 г. - 108 с
48	Трофимов В.Н., Трофимов А.В. Патроны мира. Справочник.	М., 2002 г.
49	Методика установления принадлежности объекта к огнестрельному оружию	М.: ГУ ЭКЦ МВД России, 2010 г.
50	Демин К.Е. Криминалистическое исследование боеприпасов и следов на них: учеб.-методич. пособие /	М.: МВД России, 2009 г.

	К.Е. Демин; под ред. А.А. Проткина	
51	Латышов И.В. Стрелковое огнестрельное оружие и его следы на пулях, гильзах и преградах. Ч. 12.9,0 мм автоматический пистолет Стечкина (АПС): справ.-метод, пособие / И.В. Латышов, И.И. Никитин, И.А. Чулков.	Волгоград: ВА МВД России, 2009 г.
52	Латышов И.В. Стрелковое огнестрельное оружие и его следы на пулях, гильзах и преградах. Ч. 14.9,0 мм автомат 9А-91: справ.-метод, пособие / И.В. Латышов, И.И. Никитин, И.А. Чулков	Волгоград: ВА МВД России, 2009 г.
53	Медведева С.Н. Следы выстрела из огнестрельного оружия на преграде: учеб.-метод, пособие / С.Н. Медведева	Краснодар: МВД России, 2009 г.
54	Рыбников Г.И., Вакуловский А.Н. Методика установления огнестрельного оружия по выстрелянным пулям.	М., 1954 г.
55	Федоренко В.А. Криминалистическая реконструкция траектории полета снаряда: учеб, пособие / В.А. Федоренко, М.М. Переверзев.	Саратов: СЮИ МВД России, 2008 г.
56	Х. Стальмахов А.В., Сумарока А., Егоров А.Г., Сухарев А.Г. Судебная баллистика и судебно-баллистическая экспертиза: Учебник /Под общей ред. А.Г. Егоров. -	Саратов: СЮИ МВД России. 1998 г.
57	Плескачевский В.М. Оружие в криминалистике. Понятие и классификация.	М., 2001 г.
58	Фирсова Н.К. Собираение и предварительное исследование следов применения газового оружия: учеб, пособие / Н.К. Фирсова.	Саратов: СЮИ МВД России, 2010 г.
59	Яценко С.В. Экспертно-криминалистическое исследование патронов к стрелковому огнестрельному, пневматическому и ствольному газовому оружию.	Иркутск, 2009 г.

	Автореф. дис. ... канд. юрид. наук	
60	Андреев А.Г. Судебно-баллистическое исследование следов применения самодельного огнестрельного оружия: учеб, пособие /А.Г. Андреев, С.Б. Пазухин.	Волгоград: ВА МВД России, 2009 г.
61	Саакян В.М. Судебно-баллистическая экспертиза отечественного малокалиберного оружия //Теоретические проблемы и практика трасологических и баллистических исследований//	М., 1975 г.
62	Устинов А.И. Криминалистическое исследование самодельного огнестрельного оружия.	М., 1964 г.
63	Устинов А.И. Самодельное огнестрельное оружие и методика его экспертного определения.	М., 1968 г.
64	Толстухина Т.В. Методика экспертных исследований охотничьих ружей для решения вопроса о возможности производства выстрела без нажатия на спусковой крючок. Экспертная техника.	М., 1983 г. вып. 78.
65	Жук, А.Б. Энциклопедия стрелкового оружия: револьверы, пистолеты, винтовки, пистолеты-пулеметы, автоматы: энциклопедия /А.Б. Жук	М.: Воениздат; Назрань: АСТ, 1999 г.
66	Плескачевский, В.М. Особенности осмотра места происшествия по преступлениям, совершенным с применением огнестрельного оружия: лекция / В.М. Плескачевский.	М.: ВНИИСЭ МВД СССР, 1982.
67	Дворянский И.А. Экспертное установление возможности производства выстрелов из огнестрельного оружия и его доказательственное значение в уголовных делах.	М., 1982 г
68	Устинов А.И. Техническая	М., 1958г.

	исправность оружия, пригодность его к стрельбе и возможность производства из него отдельного выстрела. Теория и практика криминалистической экспертизы.	
69	Чулков, И.А. Предварительные судебно-баллистические исследования на месте происшествия: учеб, пособие / И.А. Чулков.	Волгоград: ВЮИ МВД России, 1997г.
70	Судебно-баллистическая экспертиза. Курс лекций Волгоградского юридического института.	Волгоград, 1996 г.
71	Благовестов А.И. То, из чего стреляют в СНГ: справочник стрелкового оружия.	Мн., 1999 г.
72	Грицевич А.Н. Сборник примерных образцов заключений по баллистической экспертизе.	М., 2002 г
73	Дворянский, И.А. Автоматические пистолеты и следы их на пулях и гильзах: учеб. пособие [Т. 1 и Т. 2.] / И.А. Дворянский, А.И. Устинов.	М.: ВНИИ МВД СССР, 1970, 1972. – 220 с, 195 с.
74	Кантор, И.В. Криминалистическое исследование оружия и следов его применения: практикум / И.В. Кантор, И.А. Чулков.	Волгоград: ВСШ МВД России, 1993. – 30 с.
75	Устинов, А.И. Криминалистическое исследование материальной части оружия: учеб. пособие для вузов / А.И. Устинов.	М.: Высш. школа МВД России, 1971. – 77 с.
76	Г.И. Поврезнюк /История криминалистических подразделений органов внутренних дел Казахстана/.	Алмата 2009г
77	Брушковский К.Б. Дильбарханова Ж.Р., Котенко А.Н. Криминалистическое оружиеведение: исследование огнестрельного оружия.	Алматы 2007 г
4. Ғаламтор көзі		
78	http://adilet.zan.kz/rus Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің ресми Web-сайты	
79	http://web.kzi.kz/index.php/ru/ob-akademii Қазақстан Республикасы ІІМ	

	Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының ресми Web-сайты
80	www.mvd.kz – Қазақстан Республикасының ІІМ ресми Web-сайты
81	http://prokuror.kz - Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасының ресми Web-сайты
82	http://pravstat.prokuror.kz/ - Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасының жанындағы Құқықтық статистика және арнайы есепке алу Комитетінің ресми Web-сайты
83	www.zakon.kz - Қазақстан Республикасының заңнамаларының Web-сайты
84	http://stat.kz - Қазақстан Республикасының статистика бойынша агенттігінің ресми Web-сайты
85	http://prg.kz/ - «Параграф» ақпараттық жүйесі

2.8. Пән бойынша сабақтарды жүргізудің тақырыптық жоспары

№	Тақырып нөмірі	Тақырып атауы	Дәрістер	Семинарлық сабақтар	Практикалық сабақтар	КОӨЖ	КӨЖ
1	1	Атыс іздері бойынша атыс қаруды қолдану мән-жайларын криминалистикалық зерттеу.	1		1+2+2+2	1+1+1	11
2	2	Гильзадағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру.	1		2+2+2	1+1+1+1	11
3	3	Оқтардағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру.	1		1+2+2+1	1+1+1	11
4	4	Қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдануына байланысты оқиға орнын қарап-тексеру ерекшеліктері және оларды жүргізу кезінде шешілетін міндеттер.	1		1+2+2+2	2+1+1+1	12
Барлығы: 90			4		26	15	45

2.9. Сабақ жоспарлары

Дәріс сабақтары

№ 1 тақырып. Атыс іздері бойынша атыс қаруды қолдану мән-жайларын криминалистикалық зерттеу.

Дәріс жоспары (1 сағат)

1. Атыстың негізгі және қосымша іздерінің түсінігі және олардың криминалистикалық маңызы.

2. Атыстың бағытын анықтау.

3. Ойық атыс қаруынан атыстың қашықтығын анықтау. атыс Тегіс ұңғылы қарудан атыс жүргізудің қашықтығын анықтаудың ерекшеліктері.

4. Атыс іздері бойынша қылмыстың механизмі туралы куәландыратын басқа да жағдайларды анықтау.

Дәріс тезистері

Объектіні атыс қаруынан атылған снарядпен жою барысында белгілі бір мән-жайлар, құбылыстар және процестердің әсеріне байланысты пайда болатын әртүрлі іздер көрінеді. Бұл құбылыстар мен процестер баллистикада екі топқа бөлінеді:

1. Атыстың ішкі баллистикасы;
2. Атыстың сыртқы баллистикасы.

Оқтың қозғалысының басталуымен оқтың алдындағы ұңғы каналында орналасқан ауаның тірегі нығыздалып және қозғалысқа келеді. Оқтың ұңғы каналынан шығуы келесідей құбылыстың пайда болуына жол ашады: сығылған ауадан пайда болған, дыбыстан да жүйрік шапшаңдықпен таралатын сфералық нысандағы екпінді толқын, ал содан кейін – алғашқы сүргі деп аталатын жарып өтетін газдың едәуір саны. Ұңғы каналынан оқтың атып шыққанынан кейін, оның артынан дәрі газының негізгі бөлігі (жоғарыда айтылған компоненттерімен бірге) пайда болады, оның қозғалыс жылдамдығы оқтың жылдамдығынан аз болып келеді, сол себепті оны бқлт түрінде қоршап алады. Ауаның қарсыласуы барысында олар жылдамдықтарын жоғалтады да, снаряд оларды басып оза бастайды. Атыс жүргізудің салдарынан объектілерде пайда болатын барлық іздер келесідей бөлінеді:

1. Негізгі – снарядтың объектіге әсер етуі нәтижесінде пайда болатын іздер.

2. Қосымша – атысты шығарып салатын процестер мен құбылыстардың нәтижесінде пайда болатын іздер. Негізгі және қосымша іздер баллистикалық сараптамада келесідей мән-жайларды анықтауға қолданылуы мүмкін: зақымдалудың атыстық сипаты; атыстың қашықтығы; атыс қаруын қолданудың басқа да жағдайлары – атыстық зақымды келтірудің бірізділігі; зақымды кезекті немесе бір реттік атыспен келтірудің мән-жайлары.

Зақымның сипатын анықтау бойынша зерттеулер – зерттеудің идентификациялық емес түріне жатады.

Осындай міндеттерді шешу барысында зерттеулер зақым келтірілген объектіні қарап-тексеруден басталады. Снарядтан пайда болған негізгі зақымды зерттеуден кейін атыстың қосымша іздерін анықтап және зерттейді. Атыстың бағытын анықтау процесі келесідей екі міндеттерді шешуді білдіреді:

1. Қай жақтан кедергіге атыс жүргізілгендігін анықтау.
2. Снаряд кедергіге қандай қырымен кірді.

Атыстың қашықтығы криминалистикалық көзқарас тұрғысынан үш деңгейді қамтиды:

1. Тіреуішке ату.
2. Жақын аралықтан ату.
3. Алыс қашықтықтан ашу.

Атыстың алыстығын қосымша факторлардың іздері бойынша және басқа да мәліметтерді қолдану негізінде (ойық атыс қаруынан атылған оқты қарсы алу бұрышы, оқ каналының тереңдігі не көлемі) анықтау жағдайында алдына қойылған міндеттерді шешуге кірісу барысында сарапшыда келесідей екі зерттеу объектісі болуы керек: атыстың зақымы және осы зақым келтірілген немесе жоғарыда аталған міндеттерді шешуге қатысты атыс қаруы. Атыс қаруы болмайтын болса, осындай міндеттерді шешу мүмкін емес.

Бытыраның шөгіндісі бойынша тегіс ұңғылы мылтықтан атудың алыстығын анықтаудың әдістемесін таңдау бастапқы ақпаратқа (істің нақты жағдайлары) байланысты. Көптеген жағдайларда бірден-бір ықтимал ғылыми-негізделген (оның ішінде қол жетімді) әдісі экспериментальдық әдіс болып табылады.

Атыстың іздері бойынша анықталатын басқа да жағдайларға келесілерді жатқызуға болады:

- атыстың орны (қарудың ауыз қиыңының орналасуы);
- оқиға орнында жүргізілген атыстың саны;
- зақымдардың келтірілуінің кезектілігі;
- қолданылған патрондар, олардың түрлері;
- дәрінің маркасы;
- қолданылатын қарудың түрлері;
- адамның физикалық мәліметтері, оның ату дағдылары және т.б.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,32,33,34,47,74,75,76,80 (Қар. 2.7 бөлім).

№ 2 тақырып. Гильзадағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру.

Дәріс жоспары (1 сағат):

1. Атыс қаруын гильзадағы іздер бойынша идентификациялаудың мәні, маңызы және негізі.

2. Қару іздерінің гильзада пайда болу түрлері және механизмдері және олардың криминалистикалық маңызы.

3. Атыс қаруын атылған гильзадағы іздер бойынша идентификациялау әдістемесі.

Дәріс тезистері

Атыс қаруынан атыс жүргізу – күрделі процесс, онда қарудың конструкциясы бойынша көптеген бөлшектер мен механизмдер қатысады.

Оқтау кезінде, атыста және атылған гильзаны алып тастауда, соңғысында контактілі бөлшектердің іздері қалады. Атыс қаруын атылған гильзадағы іздер бойынша идентификациялаудың мүмкіндігі идентификацияның ғылыми теориясына және жинақталған практикалық жетістікке негізделеді.

Әртүрлі материалды объектілердің небір өзара әрекеттестігі механикалық деформацияға түсетін өзіндік нәтижесімен өзара шағылысуға (взаимоотражение) ие болады. Деформация шағылысудың жекелеген жағдайларының бірі болып табылады.

Криминалистикада теңдестіруде қолданылатын белгілері жалып және

жеке болып бөлінеді.

Мұндай бөлу жүргізу кезең-кезеңімен идентификациялық зерттеу жүргізуге септігін тигізеді.

Жалпы белгілеріне жатады:

- қаруды, оның бөлшектері немесе жалпы гильзадағы іздерді сипаттайтын белгілер;
- белгілердің және оның нысанының бар болуы;
- оның негізгі өлшемдері;
- орналасуы және өзара орналасуы.

Жалпы белгілері бір жүйедегі, моделдегі және үлгідегі барлық қару даналарына тиесілі.

Соған қарамастан, бұл белгілер қаруды теңдестіруге айтарлықтай шамада септігін тигізгенімен, олардың кез келген жиынтығы идентификациялауға жеткіліксіз.

Жекелеген белгілері қарудың жеке бөлшектерін құрастыруды сипаттайды.

- іздердің тайғанауында олар келесідей көрсетіледі:
- өлшемдерінде, трасстың (білікше және соқа) өзара орналасуында, алаңның өлшемінде трасстың саны.
- қысымның ізінде:
- ойлы-қырлылықтың (выступ және ойдымда) нысаны, өлшемі, орналасуы және өзара орналасуы және т.б.

Қарудың белгілі бір моделін немесе жүйесін идентификациялау процесі (яғни жиынтығынан нақты данасые бөліп алу) іздер құратын бөлшектердің сыртқы белгілерін құрастыруды ғана емес, гильзадағы осы бөлшектермен пайда болған іздерді де зерттеуді қамтиды.

Аса маңызды жалпы белгілері гильзадағы оқтауда, атыс кезінде, оны оқтықтан шығару және ығыстыру кезінде іздерді құратын қару конструкциясы бөлшектірінің орналасуын айқындау болып табылады:

1. Оқтау іздері;
2. Атыс іздері;
3. Эжекция және экстракция іздері.

Эжекция – атылған гильзаларды толық алып тастау.

Экстракция – оқтықтан гильзаларды созу.

Іздердің көпшілік саны патронды оқтыққа жіберу және шығаруды арнайы механизм жүргізетін автоматты қарудан атылатын гильзада пайда болады.

Гильзада қару іздерінің құрылу механизмі жекелеген атыс қаруларының үлгісіне, моделіне, түрлеріне байланысты.

Атыс қаруын гильзадағы іздері бойынша идентификациялау әдістемесі ғылыми-техникалық құралдарды қолданумен гильзадағы және атыс қаруындағы қару іздерін криминалистикалық зерттеудің ғылыми-өңделген, теориялық және практикалық дәйектелген әдістерін қамтиды.

Зерттеу объектісінің ерекшелігі, сондай-ақ міндеттері бұл зерттеу түрінде бес нық өзара байланысқан сатыларын алдын ала анықтайды:

- дайындық;
- бөліп зерттеу;
- зерттеу эксперименті;
- салыстырмалы зерттеу;
- зерттеу және қорытынды жасаудың нәтижесін бағалау.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 12,20,25,33,40,54,60 (Қар. 2.7 бөлім).

№ 3 тақырып. Оқтардағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру.

Дәріс жоспары (1 сағат):

1. Атыс қаруын оқтағы іздер бойынша идентификациялау.
2. Ұңғы іздерді құрайтын объекті ретінде.
3. Оқтағы іздердің қалыптасуының түсінігі, себептері және механизмі.
4. Атыс қаруын оқтағы іздер бойынша идентификациялаудың

әдістемесі.

Дәріс тезистері

Қаруды жеке, оның ішінде снарядтағы іздер бойынша идентификациялаудың алғышарттары болып әрбір қару данасының дербестігі, оның белгілерінің жекелендіру кешенінің орнықтылығы және олардың бейнеленуінің салыстырмалы тұрақтылығы табылады.

Ұңғының жекешелігі қаруды өндіру және пайдаланым процесінде туындайтын тек соған ғана тән кешенді белгілердің бар болуын білдіреді. Яғни, мысалы, жонып істеу әдісімен дайындалған ұңғы каналының бетін таза өңдеу барысында ойықтың қабырғасының оғы жоқ және атыс жақ шекарасында микроскоп пайда болады. Атыс қаруын пайдаланымға енгізу тағы да бірқатар белгілерді, бірінші кезекте ұңғы каналының тозуы мен тотығуына әкеліп соғады.

Ұңғы каналы белгілерінің беріктігі, эксперимент көрсеткендей, атылған гильза іздерінен қалатын қару бөлшектері белгілерінің беріктігінен төмен. Бұл бірінші кезекте, канал қабырғасына дәрі газының қызған сүргісінің қарқынды әсеріне және оқ пен ұңғының мықты контактісіне байланысты.

Беріктігі мыналарға байланысты:

- пайданаланым және сақтау шарттарына;
- оның жеке белгісі болып табылатын ұңғы каналы бетінің микрорельеф элементтерінің өлшемі мен өзара орналасуына;
- осы қару данасының жалпы атыс санына. Ұңғы каналы бетінің микрорельеф элементтерінің аса қарқынды өзгеруі жаңа қаруда (еш атусыз) және әбден тозған қаруда кездеседі.

Атылған оқтардағы ұңғы каналы белгілерінің бейнеленуі келесілерге негізделген:

- снарядтың белгілі бір бетінің ұңғы каналы қабырғасымен мықты байланысы;
- снаряд мен ұңғы каналының беткі материалдарының қаттылығының ара қатынасы.

Атылған оқтарда іздердің пайда болуының тұрақтылық процесі ұңғы каналы бойынша қозғалыс жүретін біркелкі шарттарға негізделуімен айқындалады. Бұл ретте тұрақтылық салыстырмалы түрде болып келетіндігін ескеру керек және патрондар мен бірқатар басқа да факторлар қолданылатын ұңғы жағдайына байланысты.

Ұңғы іздерді құрайтын объекті ретінде.

Заманалық атыс қаруының ұңғысы келесідей конструктивтік элементтерді қамтиды: казенный және ауыз жағы қиықтары; оқтық (патронник); оқтың кіретін жері; канал.

- казенный қиық ұңғының артқы ұшынан өтіп, көлденең ағыс құрайды. Ол оқпанның алдыңғы жазықтығына (чашка) іргелес болады.

- ауыз жақ қиығы ұңғының алдыңғы ұшынан өтетін көлденең ұрыс құрайды. Ол снарядтың жоғары қысымнан атмосфералық әсер етуге тез арада көшуін азайту үшін еңкумен (скат) дайындалады.

- ұңғының ауыз жақ қиығының ақаулары оқтың және тіпті оның фрагменттерінің деформацияға келуіне әкеліп соғуы мүмкін.

- оқтық патрондарды ұңғыға сыйыстыру үшін арналған. Оның нысаны мен өлшемі сол немесе басқа қарудың штаттық патронының гильзасына сәйкес келеді.

Патронның нысаны және конструкциясы оның оқтықта бекітілу тәсілін айқындайды. Бөтелке пішініндегі патрондар гильза корпусының еңкуімен сипатталады, ал фланецпен патрондар – фланецтің өзімен. Цилиндрлік гильзасы бар патрондар гильзаның ауыз жағындағы қиықпен тоқтатылып отырады.

Атыс қаруының атылған оқтар бойынша зерттеу идентификациясының әдістемесі ғылыми-техникалық құралдарды қолданумен қару және оқтың едәуір тиімді криминалистикалық зерттеу амалының жиынтығын білдіреді. Қаруды атылған оқтар бойынша идентификациялау белгілі бір бірізділікпен жүргізіледі және бес сатыны қамтиды: зерттеуге дайындық; бөлек зерттеу; сараптамалық эксперимент; салыстырмалы зерттеу; зерттеу нәтижесін және қорытынды жасаудың бағалануы.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 12,20,37,41,42,49,54,58,60, 61 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 4 тақырып. Қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдануына байланысты оқиға орнын қарап-тексеру ерекшеліктері және оларды жүргізу кезінде шешілетін міндеттер.

Дәріс жоспары (1 сағат):

1. Атыс қаруын қолданумен байланысты (атыс, газды және пневматикалық) оқиға орнын қарап-тексеру барысында іздерді айқындау, бекіту және алу.

2. Оқиға орнын криминалистикалық талдау.

Дәріс тезистері

Атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеруді

тергеуші жүргізеді, алайда, барлық жағдайда оқиға орнын қарап-тексеру жағдайында сот-баллистикалық сараптама бойынша маман-криминалистің қатысқаны орынды, себебі ол тергеушіге заттай дәлелдемелерді айқындау, бекіту және білікті алу және оларды арықарай тиісті сараптама мекемесіне жіберу үшін көмек көрсетуі тиіс.

Оқиға орнын білікті қарап-тексеру келесідей бірқатар шарттарды сақтау барысында жүргізілуі мүмкін:

- оқиға орнына қарап-тексеру жүргізудің уақыттылығы (ол оқиға болғаннан кейін шамасынша тез арада жүргізілуі тиіс);
- оның мұқияттылығы;
- оқиға орнына қарап-тексеру жүргізудің нәтижесін бекітудің дәлділігі.

Маманның оқиға орнын қарап-тексеруге қатысуы техникалық құралдар мен арнайы әдістерді қолдануға қажет, ол тергеушіге міндетті сапалы орындауына, саналы іспен қарап-тексеруді жүргізуіне және қылмыстарды тергеп-тексеру үшін іздерді табуына көмектеседі. Атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеруде қажетті әрекеттердің бірі, заттай дәлелдемелердің тергелетін оқиғаға қатыстылығына байланысты сұрақтарды шешу болып табылады. Атыс зақымдарының белгілерін біле тұра, атыс қаруын қолданудың іздерін айқындауға (табуға) болады.

Атыс қаруын қолданумен туындайтын жағдайларды анықтау деп, әдетте, ату жүргізген адамның орнын анықтау, жүргізілген атыстың саны мен бірізділігі, қолданылған қарудың қандай топтамаға жататындығы және т.б. мән-жайларды анықтауды түсінуге болады. Бұл жағдайлар бойынша қандай бір белгілі болған іздер туралы ақпараттар кедергіде атыс қаруын қолдану нәтижесінде, атыс орнында, айналасындағы ахуалдың заттарында қалдырылады. Осы іздердің бар болуы және олардың пайда болу механизмі атыс кезінде атыс қаруын қолданумен байланысты оқиғаларды анықтауға мүмкіндік береді.

Атыс қаруын қолданудан кейінгі оқиға орнын қарап-тексеру барысында мамандардың алдында келесідей міндеттер тұруы мүмкін:

- атыс қаруын, патрондарын, олардың бөліктерін (оқ және гильза) және әртүрлі заттардағы атыс іздерін (атыстан оқ тескен жердегі, жақын атыс барысында – атыс күйесінің, дәрінің жанған дәнінің іздерін) айқындау;
- айқындалған заттай дәлелдемелердің орналасқан орнын бекіту; айқындалған заттай дәлелдемелердің жағдайын (сипаттамасын) бекіту.

Оқиға орнында оқталған атыс қаруын тапқан кезде, оның оғы алынғаны келесідей жағдайда (тапаншаның үлгісі) жүргізіледі:

1. Оң қолымен тапаншаның сабынан ұстау;
2. Сол қолдың үлкен және сұқ саусағымен оқпандағы кожухты ақырын шеткі артқы қалыпқа тартып апару;
3. Оқтықтан шыққан патронды баяу ғана тапаншадан алып тастау;
4. Оқпанды байсалды алдыңғы қалыпқа түсіру;
5. Шүріппені түсіру (соққышты (ударник) атыс взводынан босату).

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі:
12,19,29,30,31,32,34,47,61,75,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтар

№ 1 тақырып. Атыс іздері бойынша атыс қаруды қолдану мән-жайларын криминалистикалық зерттеу. (7 сағат)

Практикалық сабақтың жоспары 1 (1 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Атыстың құбылысы
2. Зақымдалудың атыстық сипатын анықтау

Практикалық тапсырма:

Курсанттар буып-түйілген атыс іздерінің объектісіне қарап-тексеру және сипаттау жүргізеді. Зақымның атыстық сипаты, атыстың бағыты және атыс жүргізілген атыс қаруының калибрі турады сұрақтарға жауап береді. Объектіні және зақымдалуды, сондай-ақ табылған қосымша іздерді жан-жағынан фотосуретке түсіреді. Маманның қорытындысының үзіндісін және фотокестені құрастырады. Барлық жүргізілген жазбаша жұмыстар жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29,30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 2 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Атыстың классификациясы.
2. Штанцмарканың түсінігі, оның криминалистикалық маңыздылығы.
3. Тегіс ұңғылы қарудың атыс қашықтығын анықтауға себеп болатын белгілер.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар буып-түйілген атыс іздерінің объектісіне қарап-тексеру және сипаттау жүргізеді. Зақымның атыстық сипаты, атыстың бағыты және атыс жүргізілген атыс қаруының калибрі турады сұрақтарға жауап береді. Объектіні және зақымдалуды, сондай-ақ табылған қосымша іздерді жан-жағынан фотосуретке түсіреді. Маманның қорытындысының үзіндісін және фотокестені құрастырады. Барлық жүргізілген жазбаша жұмыстар жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29,30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 3 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Атыс сипатындағы зақымдарды алдын ала зерттеудің міндеттері және мазмұны.
2. Атыс сипатындағы зақымдарды бөлек зерттеудің мақсаты және мазмұны
3. Кедергідегі іздер бойынша атыстың бірізділігін және санын

айқындау.

4. Қарудың түрін және калибрін атыс іздері бойынша айқындау.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар буып-түйілген атыс іздерінің объектісіне қарап-тексеру және сипаттау жүргізеді. Зақымның атыстық сипаты, атыстың бағыты және атыс жүргізілген атыс қаруының калибрі турады сұрақтарға жауап береді. Объектіні және зақымдалуды, сондай-ақ табылған қосымша іздерді жан-жағынан фотосуретке түсіреді. Маманның қорытындысының үзіндісін және фотокестені құрастырады. Барлық жүргізілген жазбаша жұмыстар жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 4 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Атыс іздерінің пайда болуы және олардың классификациясы.
2. Оқиға орнында атыс іздерін табу, бекіту және алу.
3. Атыс іздері бойынша снарядтың ұшу бағытының қашықтығын және ату жүргізген адамның қалыпты орнын айқындау.
4. Мәйіттегі атыс іздерінің зақымдары, оның криминалистикалық маңызы және алдын ала зерттеу жүргізудің әдістемесі.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар буып-түйілген атыс іздерінің объектісіне қарап-тексеру және сипаттау жүргізеді. Зақымның атыстық сипаты, атыстың бағыты және атыс жүргізілген атыс қаруының калибрі турады сұрақтарға жауап береді. Объектіні және зақымдалуды, сондай-ақ табылған қосымша іздерді жан-жағынан фотосуретке түсіреді. Маманның қорытындысының үзіндісін және фотокестені құрастырады. Барлық жүргізілген жазбаша жұмыстар жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 2 тақырып. Гильзадағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру (6 сағат)

Практикалық сабақтың жоспары 1 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Гильзаның классификациясы.
2. Іздердің беріктігіне және жеке бейнеленуіне әсер ететін факторлар.
3. Гильзада іздердің пайда болу процесіне қатысатын атыс қаруының негізгі бөлшектері мен механизмдері.
4. Гильза атылған қарудың түрін (моделін) сипаттайтын белгілер.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен гильзаны зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және

сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фото суретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 2 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Топтамалық қатыстылығын айқындау.
2. Қаруды гильзадағы іздері бойынша идентификациялаудың түсінігі және маңызы.
3. Эжекция и экстракцияның түсінігі.
4. Гильзаны идентификациялық зерттеудің әдістемесі

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен гильзаны зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фото суретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 3 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Идентификациялық баллистикалық зерттеу қорытындысының құрылымы.
2. Қарудың гильзадағы іздері бойынша нақты данасын дараландыру үшін сәйкес келетін белгілердің жиынтығын жеткілікті деп тану үшін қажетті шарттар.
3. Зерттеудің нәтижесін бағалау және қорытынды жасау. Қорытындының нысандары.
4. Маманның қорытындысына фотокестені рәсімдеудің тәртібі.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен гильзаны зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фотосуретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

ЕСКЕРТПЕ: Білімді аралық бақылау (оқу жұмыстарын қорғау) 1 және 4 оқу зерттеулерін оқытушы тексергеннен кейін, КОӨЖ барысында баллистикалық зерттеулер жүргізудің әдістемесі бойынша курсанттардың теориялық сұрақтарды меңгеру деңгейін анықтау және туындаған сұрақтарды нақтылау мақсатында жүзеге асырылады.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 3 тақырып. Оқтардағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру. (6 сағат)

Практикалық сабақтың жоспары 1 (1 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Ұңғының даралығының түсінігі.
2. Оқтағы атыс іздерінің пайда болуының түрлері және механизмі.
3. Оқтағы бірінші және екінші іздердің түсінігі.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен оқтың әртүрлі үлгілерін зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фотосуретке түсіреді және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 2 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Оқиға орнында табылған оқты айқындау, бекіту және буып-түюдің тәртібі.
2. Баллистикалық зерттеу жүргізу барысында алдын ала зерттеудің сатылары.
3. Бөлек зерттеудің сатылары.
4. Баллистикалық зерттеудің детальдық сатысын жүргізу барысында сипаттау мен өлшеудің тәртібі.
5. Ойық алаңының еңкею бұрышын өлшеу тәртібі.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен оқтың әртүрлі үлгілерін зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фото суретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 3 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Оққа баллистикалық зерттеу жүргізу барысында салыстырмалы зерттеу сатысы.
2. Салыстырмалы зерттеу сатысында сараптамалық эксперимент жүргізудің тәртібі.

3. Оқтағы іздерді салыстыру барысында қандай жолмен ұқсастықтарының немесе айырмашылықтарының бар екендігі анықталады?

4. Нәтижені бағалау және тұжырым жасау. Тұжырымның түрлері.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен оқтың әртүрлі үлгілерін зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фото суретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 4 (1 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Қорытындыға фотокестені рәсімдеу тәртібі.
2. Идентификациялық баллистикалық сараптама қорытындысының құрылымы.

Практикалық тапсырма:

Практикалық сабақта курсанттар оқытушының жетекшілігімен оқтың әртүрлі үлгілерін зерттейді, олардың конструктивтік ерекшеліктерін оқып танысады, қандай қарудың оғына жататындағын айқындайды, қажетті өлшеулер жүргізіп және сипаттай бөлігін құрастырады. Объектілерді фото суретке түсіріп және фотокестені құрады. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 4 тақырып. Қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдануына байланысты оқиға орнын қарап-тексеру ерекшеліктері және оларды жүргізу кезінде шешілетін міндеттер. (7 сағат)

Практикалық сабақтың жоспары 1 (1 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдану іздерін табу, бекіту және алу тәсілдері.
2. Оқиға орны атыс қаруын қолданудың іздерін алдын ала зерттеу.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар практикалық сабақта кедергіде атыс зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 2 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Аңшылық қарудан арудың қашықтығын айқындау ерекшеліктері.

2. Оқиға орнында атудың бағытын айқындаудың тәсілі.
3. Визирлеу түсінігі
4. Атыстың бірізділігі мен санын кедергідегі іздері бойынша

айқындау.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар практикалық сабақта кедергіде атыс зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29,30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 3 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Оқиға орнына қарап-тексеру жүргізу барысында атыс қаруын бекіту және алу тәртібі.
2. Оқталған атыс қаруын оның оғы алынып тасталуын жоққа шығаратын жағдайда қарап-тексерудің ерекшеліктері.
3. Оқталған қаруды (револьверді) буып-түю тәртібі.
4. Оқиға орнына қарап-тексеру жүргізу барысында оқ-дәрілерді және олардың бөліктерін табу, бекіту және алу тәртібі.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар практикалық сабақта кедергіде атыс зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29,30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

Практикалық сабақтың жоспары 4 (2 сағат)

Бақылау сұрақтары:

1. Оқиға болға жерде револьверді оғынан ажыратудың тәртібі.
2. Оқиға орны оқталған атыс қаруын (тапанша) буып-түюдің тәртібі.
3. Оқиға орны тегіс ұңғылы қаруды қарап-тексеру және буып-түюдің тәртібі.
4. Оқиға орнында атыс қаруын қарап-тексеру барысында қауіпсіздік шаралары.

Практикалық тапсырма:

Курсанттар практикалық сабақта кедергіде атыс зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді. Курсанттың барлық жұмыстары жұмыс дәптерінде көрсетілуі тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29,30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

ЕСКЕРТПЕ: Білімді аралық бақылау (оқу жұмыстарын қорғау) 1 және 5 оқу зерттеулерін оқытушы тексергеннен кейін, КОӨЖ барысында баллистикалық зерттеулер жүргізудің әдістемесі бойынша курсанттардың теориялық сұрақтарды меңгеру деңгейін анықтау және туындаған сұрақтарды нақтылау мақсатында жүзеге асырылады.

Курсанттардың оқытушының жетекшілігімен өзіндік жұмысы

№ 1 тақырып. Атыс іздері бойынша атыс қаруды қолдану мән-жайларын криминалистикалық зерттеу. (3 сағат)

КООЖ - 1 (1 сағат)

Тапсырма

1. Атыс іздерін алдын ала зерттеуде және атыс қаруын қолдануды анықтауда қандай сұрақтар шешілуі мүмкін?

2. Ішкі және сыртқы баллистика құбылысы және олардың кіріс және шығыс зақымдарын айқындау үшін маңызы.

Сабақ ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалуы барысында атыс іздерінің пайда болу механизмдерін білуі тиіс. Атыс қаруын қолданудың жағдайларын анықтау. Атыс іздерін қалыптастыруда ішкі және сыртқы баллистиканың құбылысы мен процесінің әсері. Атыстың негізгі және қосымша іздері, оның сипаттамасы.

Тірекке, алыс және жақын арақашықтыққа атудың белгілері. Атыстың арақашықтығын анықтау әдістемі. Виноградов эффектісі.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,75,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ - 2 (1 сағат)

Тапсырма

1. Атыс іздері бойынша қылмыстың механизмін сипаттайтын басқа да жағдайларды анықтау.

2. Атыстың арақашықтығын және бағытын, оларды жүргізу тәртібін айқындау барысында эксперименттің рөлі.

3. Оқиға орнында атыс іздерін айқындау тәсілдері.

Сабақ ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалуы барысында атыстың бірізділігі мен санын кедергідегі іздері бойынша айқындай білуі және жасай алуы тиіс. Қаруды қай топтамаға жататындығын атыстың негізгі және қосымша іздері бойынша айқындау. Атыс қаруынан оның соңғы тазалауынан кейін атыстың жүргізілу фактісін, патрон оқталған дәрі зарядының түрін, сондай-ақ осы қару данасынан атылған снарядтың түрін анықтау.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,75,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ - 3 (1 сағат)

Тапсырма

1. Қысқа ұңғылы, ұзын ұңғылы және аңшылық мылтықтан атыстың жану өнімдерінің (дәрі, күйе) ұшу алыстығы.

2. Кездеме минусының түсінігі.

3. Сүртіну белдігінің түсінігі (пояска обтирания)

4. Штанцмарканың түсінігі, оның шығу шарттары.

Сабақ ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында атыстың бірізділігі мен санын кедергідегі іздері бойынша айқындай білуі және жасай алуы тиіс. Қаруды қай топтамаға жататындығын атыстың негізгі және қосымша іздері бойынша айқындау. Атыс қаруынан оның соңғы тазалауынан кейін атыстың жүргізілу фактісін, патрон оқталған дәрі зарядының түрін, сондай-ақ осы қару данасынан атылған снарядтың түрін анықтау.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,75,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

2 тақырып. Гильзадағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру (4 сағат)

КОӨЖ – 1 (1 сағат)

Тапсырма

1. Атыс қаруын гильзадағы іздер бойынша идентификациялаудың теориялық негіздері. Объектілері және міндеттері.

2. Қарудың гильзада іздер қалыптастыратын бөлшектері. Гильзадағы іздердің түрлері және классификациясы.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында гильзада іздердің пайда болу процесіне қатысатын негізгі бөлшектері мен механизмдерін білуі, қандай қаруға тиесілігін айқындауы тиіс, алынған нәтижені маманның қорытындысында сипаттауы тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 6,7,12,17,19,20,25,32,33,34,40,47,54,60,61,88 (2.7 бөлімді қараңыз).

КОӨЖ – 2 (1 сағат)

1. Оқжатарды жабдықтау кезінде, оқтау процесінде, атыс сәтінде, оқтықтан шығару кезінде және қарудан алып тастау кезінде гильзада іздердің пайда болу механизмі. Жалпы және жеке белгілері.

2. Қару бөлшектерінің гильзадағы іздерінің идентификациялық маңызы.

3. Қару бөлшектері белгілерінің гильзада іздерінің пайда болуына әсер ететін факторлар.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалуы барысында практикалық сабақтардың материалын қолдана отырып, гильзаның криминалистикалық зерттеуін аяқтайды да, маманның қорытындысын құрастырады.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 6,7,12,17,19,20,25,32,33,34,40,47,54,60,61,88 (2.7 бөлімді қараңыз).

КОӨЖ – 3 (1 сағат)

Тапсырма

1. Атыс қаруын гильзадағы іздер бойынша идентификациялық зерттеу жүргізудің негіздемесі.

2. Гильзаның топтамалық тиестілігін айқындауда зерттеудің криминалистикалық маңызы.

3. Атыс қаруын атылған гильза іздері бойынша идентификациялаудың әдістемесі.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында гильзада іздердің пайда болу процесіне қатысатын негізгі бөлшектері мен механизмдерін білуі, қандай қаруға тиесілігін айқындауы тиіс, алынған нәтижені маманның қорытындысында сипаттауы тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 6,7,12,17,19,20,25,32,33,34,40,47,54,60,61,88 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ – 4 (1 сағат)

Тапсырма

1. Криминалистикалық оқгильзатеканы жүргізудің мәні, тәртібі және нысаны.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында гильзада іздердің пайда болу процесіне қатысатын негізгі бөлшектері мен механизмдерін білуі, қандай қаруға тиесілігін айқындауы тиіс, алынған нәтижені маманның қорытындысында сипаттауы тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 6,7,12,17,19,20,25,32,33,34,40,47,54,60,61,88 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 3 тақырып. Оқтардағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру. (3 сағат)

КООЖ – 1 (1 сағат)

Тапсырма

1. Қаруды снарядтағы іздер бойынша идентификациялаудың түсінігі.

2. Идентификациялаудың объектілері: идентификациялаушы - снаряд және идентификацияланатын - қару.

3. Снарядтың түрлері. Ұңғы - іздерді құрайтын объекті ретінде. Қарудың снарядта іздерді құрайтын басқа да бөлшектері.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында оқта іздердің пайда болу процесіне қатысатын негізгі бөлшектері мен механизмдерін білуі, қандай қаруға тиесілігін айқындауы тиіс, алынған нәтижені маманның (сарапшының) қорытындысында сипаттауы тиіс.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,25,33,34,37,41,42,47,49,54,58,60,61,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

КОӨЖ – 2 (1 сағат)

Тапсырма

1. Ойық қарудан атылған снарядтан іздердің пайд болу механизмі.
2. Ұңғы каналы белгілерінің снарядқа әсер ететін факторлары.
3. Гуцин оғының баллистикалық идентификациялық зерттеудегі тағайындалуы.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалу барысында практикалық сабақтардың материалын қолдана отырып, оқтың криминалистикалық зерттеуін аяқтайды да маманның қорытындысын құрастырады.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,25,33,34,37,41,42,47,49,54,58,60,61,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

КОӨЖ – 3 (1 сағат)

Тапсырма

1. Тегіс ұңғылы қарудан атылған снарядта іздердің пайда болу механизмі.
2. Бытыраның және картечтің конструктивтік ерекшеліктері, олардың айырмашылығы.
3. Тегіс ұңғылы атыс қаруының ұңғы каналын бытырадағы іздері бойынша теңдестіру әдістемесі.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен дайындалуы барысында практикалық сабақтардың материалын қолдана отырып, оқтың криминалистикалық зерттеуін аяқтайды да, маманның қорытындысын құрастырады.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,25,33,34,37,41,42,47,49,54,58,60,61,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 4 тақырып. Қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдануына байланысты оқиға орнын қарап-тексеру ерекшеліктері және оларды жүргізу кезінде шешілетін міндеттер. (5 сағат)

КОӨЖ – 1 (2 сағат)

Тапсырма

1. Оқиға орнында атыс қаруын қолдануда іздерді алдын ала зерттеу.
2. Қаруды қолданумен байланысты оқиға орнына қарап-тексеру жүргізу барысында іздерді табу, бекіту және алу.
3. Оқиға болған орынның криминалистикалық талдамасы.
4. Оқиға орнында бытыраны табу, бекіту және алудың тәсілдері.
5. Оқиға орнында табылған оқ-дәрілерді сипаттау тәртібі.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен өзіндік дайындық барысында атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеру бойынша білімдерін бекітеді.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,21,25,33,34,36,37,41,42,45,47,49,54,58,60,61,80,87 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ – 2 (1 сағат)

Тапсырма

1. Қару калибрі кедергіде зақымдау бойынша қалай анықталады?
2. Қылмыстың механизмі туралы сипаттайтын атыс іздерінің басқа да жағдайлары бойынша анықтау.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен өзіндік дайындық барысында практикалық сабақтың материалын қолдана отырып, атыстың зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,21,25,33,34,36,37,41,42,45,47,49,54,58,60,61,80,87 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ – 3 (1 сағат)

Тапсырма

1. Оқиға орнын қарап-тексеру барысында кедергіде зақымдарды алдын ала зерттеу жүргізудің әдістемесі.
2. Оқиға орнында шешілетін реконструктивтік міндеттер.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен өзіндік дайындық барысында практикалық сабақтың материалын қолдана отырып, атыстың зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,21,25,33,34,36,37,41,42,45,47,49,54,58,60,61,80,87 (2.7 бөлімді қараңыз).

КООЖ – 4 (1 сағат)

Тапсырма

1. Визирлеу түсінігі және оны оқиға орнында жүргізудің әдісі.
2. Атыс қаруының криминалистикалық өлшемі.

Сабақ практикалық сабақтың элементтерімен ұжымдық-топтық кеңес нысанында өткізіледі.

Курсанттар оқытушының жетекшілігімен өзіндік дайындық барысында практикалық сабақтың материалын қолдана отырып, атыстың зақымдарын қарап-тексеру, зерттеу, сипаттау, бекіту дағдыларын жетілдіреді.

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,21,25,33,34,36,37,41,42,45,47,49,54,58,60,61,80,87 (2.7 бөлімді қараңыз).

Курсанттардың өзіндік жұмысы

№ 1 тақырып. Атыс іздері бойынша атыс қаруды қолдану мән-жайларын криминалистикалық зерттеу. (11 сағат)

Курсанттар өзіндік дайындық барысында оқып-танысуы және конспектілеуі қажет:

1. Оқиға орнының криминалистикалық талдамасы.

2. Атыс іздерін зерттеу және атыс қаруын қолдануды анықтау немен тұжырымдалады?

3. Баллистиканың ішкі және сыртқы құбылысы және оның ішкі және сыртқы зақымдарын айқындау үшін маңызы.

4. Арақашықтықты және атыстың бағытын айқындау үшін эксперименттің рөлі, оны жүргізудің тәртібі.

Конспектілеу:

№ р/н	Конспектілейтін қайнар көздер	Оқу материалдары	Конспект мазмұны
1	Кустанович С.Д. Экспертиза для установления относимости исследуемого объекта к огнестрельному оружию	М., 1961 г. - Вып. 14.	Зерттелетін объектінің атысқа тиесілігі
2	Брушковский К.Б. Дильбарханова Ж.Р., Котенко А.Н. Криминалистическое оружиеведение: исследование огнестрельного оружия.	159-169 беттер	Атыс қаруын ситуациялық зерттеу

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 4,5,6,7,12,19,25,26,28,29, 30,31,33,32,34,47,75,77,76,80 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 2 тақырып. Гильзадағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру. (11 сағат)

Курсанттар өзіндік дайындық барысында оқып-танысуы және конспектілеуі қажет:

Өзіндік дайындық барысында атыс қаруын гильзадағы іздер бойынша идентификациялаудың теориялық негіздерін бекітеді. Объектілері және міндеттері. Қарудың гильзада іздер құрайтын бөлшектері. Гильзадағы іздердің түрлері және классификациясы. Гильзада іздердің пайда болу механизмі; оқжатарды жабдықтау барысында, оқтау процесінде, атыс сәтінде, оқтықтан шығару және қарудан алып тастау барысында. Жалпы және жеке белгілері. Қару бөлшектері іздерінің гильзадағы идентификациялық маңызы. Қару бөлшектері іздерінің гильзадағы бейнеленуіне әсер ететін факторлар.

1. Атыс қаруын гильзадағы іздер бойынша идентификациялаудың теориялық негіздері. Объектілері және міндеттері.

2. Қарудың гильзада іздерді құрайтын бөлшектері. Гильзадағы іздердің түрлері және классификациясы.

3. Гильзада іздердің пайда болу механизмі; оқжатарды жабдықтау барысында, оқтау процесінде, атыс сәтінде, оқтықтан шығару және қарудан алып тастау барысында. Жалпы және жеке белгілері.

Конспектілеу:

№ р/н	Конспектілейтін қайнар көздер	Оқу материалдары	Конспект мазмұны
1	Брушковский К.Б. Дильбарханова Ж.Р., Котенко А.Н. Криминалистическое оружиеведение: исследование огнестрельного оружия.	144-159 беттер	Ойық атыс қаруын атылған гильза бойынша идентификациялау

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 6,7,12,17,19,20,25,32,33,34,40,47,54,60,61,88,90 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 3 тақырып. Оқтардағы іздер бойынша атыс қаруды теңдестіру. (11 сағат)

Курсанттар өзіндік дайындық барысында оқып-танысуы және конспектілеуі қажет:

Өзіндік дайындық барысында қаруды снарядтағы іздер бойынша идентификациялаудың теориялық түсінігін бекітеді. Идентификациялаудың объектілері: идентификациялаушы - снаряд және идентификацияланатын - қару. Снарядтың түрлері. Ұңғы іздерді құрайтын объекті ретінде. Қарудың снарядта іздерді құрайтын басқа да бөлшектері. Ойық және тегіс ұңғылы қарудан атылған снарядтағы іздердің пайда болу механизмі. Ұңғы каналы белгілерінің снарядта бейнеленуіне әсер ететін факторлар.

Бастапқы және қосымша іздер. Снарядта бейнеленетін ұңғы каналының жалпы және жеке белгілері. Снарядтағы іздердің идентификациялық маңызы.

1. Қаруды снарядтағы іздері бойыншы идентификациялаудың түсінігі.

2. Идентификациялаудың объектілері: идентификациялаушы - снаряд және идентификацияланатын - қару.

3. Снарядтың түрлері. Ұңғы іздерді құрайтын объекті ретінде. Қарудың снарядта іздерді құрайтын басқа да бөлшектері.

4. Ойық және тегіс ұңғылы қарудан атылған снарядтағы іздердің пайда болу механизмі.

5. Ұңғы каналы белгілерінің снарядта бейнеленуіне әсер ететін факторлар.

Конспектілеу:

№ р/н	Конспектілейтін қайнар көздер	Оқу материалдары	Конспект мазмұны
1	Брушковский К.Б. Дильбарханова Ж.Р., Котенко А.Н. Криминалистическое оружиеведение: исследование огнестрельного оружия.	126-144 беттер	Ойық атыс қаруын атылған оқ бойынша идентификациялау

--	--	--	--

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,25,33,34,37,41,42,47,49,54,58,60,61,80,90 (2.7 бөлімді қараңыз).

№ 4 тақырып. Қаруды (атыс, газды және пневматикалық) қолдануына байланысты оқиға орнын қарап-тексеру ерекшеліктері және оларды жүргізу кезінде шешілетін міндеттер. (12 сағат)

Курсанттар өзіндік дайындық барысында оқып-танысуы және конспектілеуі қажет:

Өзіндік дайындық барысында дәлелдемелік ақпараттың қайнар көзі ретінде оқиға орнын қарап-тексерудің теориялық түсінігін бекітеді. Маманның атыс қаруын және жарылғыш құрылғыны қолданудың іздерін табу, бекіту және алудағы рөлі. Атыс қаруын қолданудың іздерін оқиға орнында алдын ала зерттеудің түсінігі және мазмұны.

Атыс қаруын қолданудың іздерін табу, бекіту және алу барысында шешілетін міндеттер. Атыс іздерін оқиға орнында криминалистикалық зерттеу.

Табу, бекіту және алу барысында қолданылатын әдістер, тәсілдер, амалдар және техникалық құралдар.

1. Күйе (копоть) қандай компоненттерді қамтиды?

2. «Виноградов эффектісі» деп не түсініледі?

3. Рикошет туралы қандай белгілер сипаттайды?

4. Табылған оқтағы деформацияға ұшыраған іздер және объектідегі рикошеттің іздері қандай ақпараттарды қамтиды?

Тақырып бойынша ұсынылатын әдебиет тізімі: 5,6,12, 17,19,20,21,25,33,34,36,37,41,42,45,47,49,54,58,60,61,80,87,90 (2.7 бөлімді қараңыз).

2.10. Пәнді оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдар

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» оқу пәні атыс қаруын қолдану іздерін жедел-криминалистикалық зерттеудің теоретикалық-құқықтық, ұйымдастырушылық және әдістемелік қамтамасыз етілу сұрақтарымен оқып танысады. Қылмыстарды тергеу процесінде объектілерді атыс қаруына және оқ-дәрілерге жатқызуды анықтау, сондай-ақ атыс қаруын қолданудың мән-жайын анықтау қажеттілігі туындайды. Бұл сұрақтарды сапалы деңгейде шешу баллистика саласында арнаулы білімді қолдану барысында ғана мүмкін болады. Осы оқу пәні баллистика және баллистикалық зерттеу саласында жоғары кәсіби мамандарды дайындауды қамтамасыз етеді және маман-криминалистерді дайындауды қамтамасыз ететін пәндер мен арнайы курс жүйесінің құрамды бөлігіне кіреді.

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» оқу пәнін оқып білудің мақсаты курсанттарда қару, оқ-дәрілер және оларды қолдану іздеріне криминалистикалық зертеу жүргізуде теориялық білімдерін, қабілеттерін және дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Осы оқу пәнін оқыту «Криминалистика», «Қылмыстық процесс» сияқты оқу пәндерімен, «Дактилоскопия және дактилоскопиялық зерттеу» және «Трасология және трасологиялық зерттеу» арнайы курстарымен өзара байланыста жүзеге асырылуы тиіс.

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» оқу пәні 4 тақырыпты қамтиды.

Оқу пәнін оқып білудің міндеттері:

- баллистикалық сараптама арқылы шешілетін ұғымдар, пән және міндеттер туралы білімді; қару, оқ-дәрілер және оларды қолдану іздерін сараптамалық-криминалистикалық зерттеу әдістемесінің басты ережелерін, сараптама қорытындысының құрылымы мен мазмұнын, сараптама және зерттеу нәтижелерін рәсімдеудің тәртібін игеру.

- курсанттардың бойында жүйелік және салыстырмалы талдау жасауды; өнімді кейіпті, сындарлы ойлау нысандарын, өз қызметін рефлексиялай білуді дамытуды; сот сарапшысы кәсібі саласында өзін-өзі үздіксіз жетілдіру қабілетін қалыптастыру және дамыту;

- курсанттардың бойында тұлғааралық коммуникация қабілетін, комиссиялық және кешенді сараптама жүргізу кезінде командада жұмыс жасай білуді қалыптастыру;

- курсанттардың бойында баллистикалық зерттеу жүргізе білу дағдыларын; эксперттік зерттеу жүргізу процесінде идентификациялық, классификациялық, ситуациялық және диагностикалық міндеттерді шеше білуді; сараптама объектілерін фотоға түсіре білуді; сандық бейнелерді өңдеуді, әртүрлі техникалық құралдарды қолдана білуді қалыптастыру.

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» оқу пәні жүзеге асыру дәріс және практикалық сабақтарды, сондай-ақ оқытушымен бірге өзіндік жұмысты жүргізу арқылы қамтамасыз етіледі және мұның барысында оқытудың келесі әдістері қолданылады: мотивациялар, түсіндірмелер, проблемалық-іздеу, практикалық, көрнекті (демонстрациялық, иллюстрациялық), ауызша (көрсету, талқылау), білім мен іскерлікті орындай білу, сондай-ақ курсанттардың білім деңгейін бақылау.

Көрнекті құралдар, мультимедиялық жүйелер, фототехникалық және криминалистикалық құралдар, микроскоптар, криминалистикалық лупалар; әртүрлі жарықтарда іздерді зерттеуге арналған приборлар қолданылады.

2.11. Практикалық жұмыстарды, бақылау жұмыстарды және тағы басқа осындай жұмыстарды орындау бойынша әдістемелік ұсынымдар мен нұсқаулар

Теориялық білімді бекіту, криминалистикалық баллистикалық зерттеудің әдістері мен тәсілдерін қолданудың практикалық іскерлігі мен дағдыларын меңгеру мақсатында практикалық сабақтар жүргізіледі (оқу-әдістемелік аудиторияларда).

Практикалық сабақтарды жүргізу кезінде оқытушының қалауы бойынша әртүрлі нысандар қолданыла алады (топтық жаттығулар, есептерді шешу,

зерттеу нәтижелерін бағалау /маманның немесе сарапшының қорытындысы/). Бұдан басқа, сабақты өткізудің арнайы нысаны қолданылады – маманның оқу қорытындысын орындау бойынша жеке тапсырмаларды орындау. Сабақты жүргізу барысында курсанттар зерттеудің әртүрлі әдістерін және техникалық құралдарды (лупалар, микроскоптар, жарық фильтрлерінің жиынтығы) қолданады.

Курсанттар тапсырмаларды орындау кезінде ақпараттық парақшаларды, зерттеу (сарапшылық) әдістемені, анықтамалық материалдарды, маманның /сарапшының/ қорытындысының үлгілерін қолданады. Иллюстративтік материалмен (қорытындыға қоса берілетін фотокестемен) бірге дайындалған маманның қорытындысы тексеруге ұсынылады.

Криминалистикалық зерттеу өз құралымы жағынан жедел-криминалистика мамандығында оқытылатын пән бойынша білім алатын курсанттың өз еркімен дайындалған электронды тасымалдауыштағы және басып шығарылған нысандағы ғылыми жұмыс.

Криминалистикалық зерттеу элементінің құрылымы:

- титульдық беті;
- кіріспе бөлімі;
- зерттеу бөлімі, алдын ала, детальдық және салыстырмалы зерттеулерден тұрады;
- қорытынды бөлімі;
- қосымша ретінде жалпы және жеке белгілері көрсетілген кесте-өзірлемелері, сызбалар, жоспарлар және т.б.;
- зерттеген жұмысты сипаттаушы фотокесте.

Рәсімдеу талаптары

Криминалистикалық зерттеу А4 форматтағы қағаз бетінде орындалған қолжазба немесе баспа тәсілімен орындалған болу керек.

Криминалистикалық зерттеуді орындау тәсіліне қарамасынан баспада басылған мәтіндері және безендірулері, кеселері анық және оларды орындаудың нақты талаптарын қанағаттандыруы керек.

Құжат мәтінің парақтарын түзетуге, зақым келген мәтіндерді қолмен түзетулер жасауға жолберілмейді.

Криминалистикалық зерттеуде қарастыруға жататын сұрақтар, алғашқы тұжырымдар, негізгі тұжырымдар талаптарына сәйкес келуі керек.

Қосымша зерттелетін тақырып және нақты зерттеу түрінің талаптарына сәйкес рәсімделеді.

Барлық криминалистикалық зерттеу түрлеріне қосымша ретінде нақты зерттеу түріне сәйкес және сот фотографиясы талаптарына сәйкес орындалған фотокесте. Фотосуреттер анық, көлеңкесіз, бірмасштабты, қол қойылып, бір ізділікпен, белгілерімен, жазбаларымен орындалуы керек.

Нақты курс бойынша орындалған криминалистикалық зерттеулер қорғауды өткеннен кейін курсанттың өзінде сақталады және емтихан тапсыруға рұқсат ретінде қолданылады.

«Баллистика және баллистикалық зерттеу» оқу пәнінің маңызды проблемаларын білу тест жүргізу барысында тестіні қолдану арқылы тексеріледі.

Барлық түсініксіз, бәсекелі, проблемалық сұрақтар бойынша курсанттар кафедра оқытушысынан кеңестер ала алады.

2.12. Өзін өзі бақылауға арналған тест тапсырмалары

1. Сот-баллистикалық сараптаманың объектісі болуы мүмкін:

- A) зауыттық, қолдан жасалған атыс қаруы
- B) оқ-дәрілер, патрондар, олардың компоненттері
- C) атылған снарядтар, гильзалар, пыждар, тығыздағыштар (қарудың, атыстың әрекетін іске асыратын объектілер)
- D) атыс қаруы әрекетінің іздері (зақымдалу)
- E) барлық жауаптар дұрыс

2. Сот-баллистикалық сараптаманың барлық объектісін өзінің ерекшелігіне қарай былайша бөлуге болады:

- A) заттар
- B) нәрсе
- C) зақым
- D) материалды-белгіленген сәуле
- E) барлық жауаптар дұрыс

3. Баллистикалық зерттеудің затына жатқызылады:

- A) атыс қаруы, оның бөлігі, керек-жарақтары, дайындама, шалафабрикалар
- B) атыс және басқа да атылатын құрылғылар, ракетницалар, старт беру, құрылыстық-монтаждық, газды тапаншалар, пневматикалық қарулар, құрылғылар, зәрімен ампуламен атылатын және т.б.
- C) қарудың бөліктері мен керек-жарақтары (кобура, қап, шомпол және т.б.)
- D) атыс қаруына, басқа да атылатын құрылғыларға оқ-дәрілер (патрондар) және оқ-дәрілердің жекелеген конструктивтік құрылғылары (гильзалар, оқтар, бытыралар, пыждар, тығыздағыштар, олардың фрагменттері және т.б.)
- E) қаруды, патрондарды және олардың саймандарын дайындау үшін қолданылатын материалдар, құрал-саймандар және механизмдер.

- F) барлық жауаптар дұрыс

4. Баллистикалық сараптаманың нәрсесіне жатқызылады:

- A) оқтың дәрілері, олардың компоненттері және алмастырушылары
- B) атудың өнімдері
- C) қаруы сақтауға арналған металлизацияның бөлшектері, объектідегі тоттануы
- D) патрондар мен қаруды қайта жасауға қолданылатын құрал-саймандардағы металдың бөлшектері
- E) барлық жауаптар дұрыс

5. Атыс қаруындағы ұңғы - бұл:

- A) лақтыратын жараққа қозғалысты хабардар ететін деталь
- B) снарядқа қажетті жылдамдықпен және берілген бағытта қозғалысты хабардар ететін қарудың негізгі деталі
- C) патронниктен, оқтың (снарядтық) кірістен тұратын атыс қаруының деталдары
- D) аузы және оқталатын жағы бар ұңғы каналы

6. Атыс қаруы келесідей қасиеттерді қамтиды:

- A) нысаны жою қабілеті
- B) мақсатты тағайындалуы
- C) конструкциясының сенімділігі мен қауіпсіздігі
- D) барлық жауаптар дұрыс

7. Атыс қару келесідей шарттарға жауап беруі тиіс:

- A) қару-жарақтылығына
- B) атылуына
- C) сенімділігіне
- D) барлық жауаптар дұрыс

8. Атыс қаруының құрамды бөліктері және компоненттері – бұл:

- A) кез келген элементтер немесе қосалқы деталдар
- B) арнайы атыс қаруына арналған және оның жұмыс істеуіне қажетті
- C) ұңғы, корпус немесе ұңғы қорабы, затвор немесе барабан, затвор осі немесе оқталатын жағы
- D) атыстан шығатын дыбысты азайту үшін арналған немесе бейімделген кез келген құрылғы
- E) барлық жауаптар дұрыс

9. Атыс қаруының басты конструктивтік элементтері болып табылады:

- A) ұңғы
- B) бекітетін құрылғы
- C) тұтанатын құрылғы
- D) атқыш құрылғысы
- E) барлық жауаптар дұрыс

10. Дайындалу тәсілі бойынша патрондар бөлінеді:

- A) зауыттық және қолөнерлік
- B) зауыттық және қолдан жасалған
- C) зауыттық, қолөнерлік және қолодан жасалған

11. Патронның атысқа жарамдылығы - бұл:

- A) қарудың оқтығына патронды салуға кепілдік беретін, конструкциялық өлшемі бойынша, және атысты жүргізуге және қашықтықтан снарядпен нысананы жоюға сәйкес келетін патронның жағдайы
- B) онымен қоса, елеулі сырттай ақауы жоқ және атысты қамтамасыз ететін жағдайы
- C) ол оқтан, тұтанатын құрамды капсуласы бар гильзадан тұратын патрон жағдайы

12. Оқ-дәрілерді зерттеуге жатқызылады:

A) атыс қаруына және басқа да атқыш құрылғылардың оқ-дәрілері және патрондары, патрондардың жекелеген элементтері

B) сараптамалық эксперимент нәтижесінде алынған салыстырмалы зерттеу үшін үлгілер

C) оқ-дәрілерді және олардың компоненттерін, сондай-ақ жарақталған оқ-дәрілерді дайындау үшін қолданылатын материалдар, құрал-саймандар және механизмдер

D) атылған оқтар және атылған гильзалар, әртүрлі объектілердегі атыс қаруының іздерін қолдану

E) барлық жауаптар дұрыс

13. Қолдан жасалған қару бөлінеді:

A) қолдан жасалған

B) ойық

C) зауыттық бөлігін қолданумен жасалған

D) барлық жауаптар дұрыс

14. Ойық қаруға келесідей атыс қаруының объектілері жатқызылады:

A) қарудың ұңғысы мен дүмін (ложи) елеулі қысқарту жолымен дайындалған

B) әдетте, өз бетімен жасалынған ілмектері жоқ атыс және аңшы қаруы

C) әдетте, ойық қарудың шаппалы-ұру механизмі қалады.

D) қарудың ұңғысының ұзындығы - 50 см және одан аз

E) ұңғыны негізсіз қысқарту, жекелеген жағдайда тарылтуға дейін немесе дүмін аралап кесу

15. Қолдан жасалған затты атыс қаруы деп тану үшін онда келесідей белгілердің кешені міндетті болуы қажет:

A) атқыштық және бекіткіш құрылғысы бар ұңғы

B) конструкцияның лақтыратын зарядты оны бүлдірмей қолданумен атысты жүргізу қабілеттілігі

C) жеткілікті жоятын қасиеттері

16. Криминалды қару бөлінеді:

A) әртүрлі заттармен жасырылған

B) сыртқы сипаты автоқалам, қарындаш немесе желі нысанында

C) бірзарядты және аз калибрлі (5,6; 6,35 мм)

D) барлық жауаптар дұрыс

17. Шаппалы ілмекке баспай атылудың мүмкіндігі келесідей себептермен түсіндірілуі мүмкін:

A) шаппалы-ұрушылық механизмінің ілмектерінің ластануы

B) тапанша құлағының атыс взводындағы выступтың тозуы

C) тапанша құлағының сақтандырушы взводында ақау болуы

D) шепталаның тозуы

E) шаппалы қапсырманың сынуы

F) барлық жауаптар дұрыс

18.Қолдан жасалған қарудың беріктілік сипатымен түсінуге болады:

- A) бірнеше ату жүргізудің мүмкіндігі
- B) атыс қаруды бүлдірусіз және атушының қауіпсіздікті сақтауымен ж.зеге асырылады
- C) беріктілік сипаты зауытта жасалған қаруға тән
- D) беріктілік сипаты сараланған белгісі болып табылады және оның болуы міндетті емес

19.Тапаншаның оқпаны атыс кезінде іздер қалдырады:

- A) оқта, гильзада және капсюлде
- B) оқта және гильзаның домалақ түбінде
- C) гильзада, капсюльде, гильзаның домалақ түбінде

20.Гильзаны қарап-тексеру кезінде анықтау керек:

- A) гильза бір бөлігі болып табылатын патронның түрі
- B) металл корпусының және капсюльдің түсі
- C) гильза корпусының нысаны, гильза қалпақшасындағы таңбалы белгі
- D) гильзаның өлшемді сипаттамасын
- E) барлық жауаптар дұрыс

21.Оқтаған кезде гильзада келесідей іздер бейнеленеді:

- A) корпуста және фланцта магазиндегі губтан – корпуста магазиндегі губтаның іздерінің арасындағы трасс түрінде орналасқан оқпан мен оқжатар әперушісінің төменгі қырынан
- B) оқпанның оқ берушісінен немесе алдыңғы қиығынан, сигналды сымнан (спица) гильзаның түбінде трасс және статикалық дақ ретінде
- C) патронның кірісінде корпус бойынша ауыз жағынан түбіне дейін баратын трасс түрінде
- D) ырғытқыш ілгішінде гильзаның фланцында және бунағында (проточке) трасс түрінде
- E) барлық жауаптар дұрыс

22.Атылған гильзаны зерттеу процесінде қарудың топтық белгілері анықталады:

- A) қолданылған гильза түрі бойынша
- B) қарудың ізқалдыратын бөлшектерінің нысаны, көлемі, орналасуы және өзара орналасуы бойынша
- C) гильзада сипатты іздердің қалыптасу ерекшеліктері немесе із қалыптастырудың өзіндік механизмі бойынша
- D) барлық жауаптар дұрыс

23.Экспериментальдық атылыс үшін патрондарға қойылатын талаптар:

- A) экспериментальдық атылыс үшін патронның гильзалары оқиға орнындағы гильза материалымен ұқсас болатын гильза материалымен дәл болуы тиіс;
- B) аңшылық патронның патрондары капсюль оқиға орнындағы патрон гильзасының капсюльмен ұқсас болуы тиіс;

С) патрондар бар мүмкіндігінше оқиға орнындағы қолданылған патрондармен дәл сол зауыт-жасап шығарушыдан (фирма), шыққан жылымен, сол топтамадан таңдап алынады;

Д) атыс алдында патрондар онда іздердің бар-жоқтығын анықтау үшін қарап-тексеріледі;

Е) барлық жауаптар дұрыс

24.Зерттелетін және экспериментальдық гильзадағы қару бөлшектерінің іздерін салыстыру келесідей жүргізіледі:

А) салыстыру, қатар қою және қабаттастыру әдісімен

В) жалпы белгілерді салыстыру, олардың бар болуы, орналасуы және өзара орналасуы, іздердің конфигурациясы мен олардың көлемімен

С) жекелеген белгілерін салыстырумен (іздердің микрорельефі)

Д) зерттеу процесінде гильзада бар іздер жиынтығының барлығы салыстырылады

Е) барлық жауаптар дұрыс

25.Атылған оқтағы іздердің қандай белгілері қарудың моделін сипаттай алмайды?

А) ойық (нарез) алаңдарынан іздердің ауытқу бұрышы

В) ойық (нарез) алаңдарынан іздердің саны

С) ойықтың (нарез) айналымы

Д) бос жиекте іздердің көрсетілу деңгейі

26.Іздерді идентификациялық зерттеу процесінде снарядта және гильзада анықталады:

А) қандай қарудан атыс жүргізілді

В) ұңғы каналының жағдайы

С) атылған гильзада қарудың қандай бөлігінен іздер қалдырылды

Д) оқ пен гильзаның бір патронға жататындығын анықтау

Е) барлық жауаптар дұрыс

27. Оқ-дәрілердегі алғашқы іздер пайда болады:

А) оқтың алдыңғы қозғалысындағы ойықтардың бос жиегінен

В) оқтың қарқынды-айналмалы қозғалыстағы ойық алаңынан

С) ойықтың түбінен

Д) оқтың қарқынды-айналмалы қозғалыстағы ойықтың атыс жиегінен

28.Атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеру барысында ескеріледі:

А) қарудың, бөліктерінің күйі суреттеледі

В) қаруды оның табылған жерінде фото суретке түсіреді

С) онда қол іздері мен құлау іздерін, сондай-ақ жабысқан шашты, қан дақтарын, ми заттарының бөлшектерін және т.б. анықтайды

Д) ұңғыда және оқжатарда патронның (гильзаның) бар-жоқтығы

Е) барлық жауаптар дұрыс

29.Қару, оқ-дәрілер және олардың элементтері буып-түйіледі:

А) бір-бірінен бөлек

В) ұңғының ауыз жағын таза қағаз парағына оралып және жіппен буылады

С) қаруда немесе оның оқжатарында қолдың саусақ іздері бар болған жағдайда іздер сақталып қалатындай буып-түйіледі

Д) жабысқан шаштар, қан дақтары, ми заттарының бөлшектері және т.б. алынып және бөлек буып-түйіледі

Е) барлық жауаптар дұрыс

30. Ату жүргізген адамның орналасқан жерін айқындау анықталады:

А) қарудан тасталған гильзаның орналасқан жері бойынша

В) кедергіде атыстың іздерін көздеу әдісімен

С) аяқтың іздерімен

Д) оқты, гильзаны, бытыраны, пыжды, қаруды табумен

Е) барлық жауаптар дұрыс

Курсанттардың білімдерін бағалау критерийі:

«А», «А-» («үздік») – егер курсант бағдарламалық материалды терең және орнықты меңгеріп, оны жан-жақты, реттілікпен, сауатты және логикалық анық баяндаса, тапсырманың түрін өзгерту барысында жауап беруден мүдірмесе, қойылған міндеттерді еркін орындаса, монографиялық материалдарды білетінін көрсетсе, қабылданған шешімдерді дұрыс негіздесе, практикалық жұмыстарды орындаудың жан-жақты дағдылары мен әдістерін меңгерген болса, материалды қате жібермей, өз бетімен қорытындылай және жеткізе білсе.

«В+», «В», «В-», «С+» («жақсы») – егер курсант бағдарламалық материалды нақты білсе, оны сауатты және мәні бойынша баяндаса, сұраққа жауап беруде елеулі бұрмалаушылық жібермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық тапсырмаларды орындау барысында қажетті дағдыларды меңгерсе.

«С», «С-», «D+», «D» («қанағаттанарлық») – курсант тек негізгі материалды меңгеріп, жеткіліксіз дұрыс тұжырымдаса, бағдарламалық материалды баяндауда бірізділікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиындыққа тап болса.

«F» («қанағаттанарлықсыз») – егер курсант бағдарламалық материалдың елеулі бөлігін білмесе.

Әріптік жүйе бойынша бағалар	Балдардың сандық эквиваленті	Пайыздық құрамы	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалар
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	

C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	
F	0	0-49	Қанағаттанарлықсыз

Межелік бақылауға арналған сұрақтар және тапсырмалар:

1. Сот баллистикасының пәні, міндеттері және объектілері.
2. Атыс қаруының жағдайын, оның жарамдылығын және атуға жарайтындығын зерттеу кезінде эксперименттің мақсаты мен мазмұны.
3. Баллистикалық сараптамада диагностикалық (ситуациялық) сұрақтарды шешу үшін атыстың негізгі және қосымша іздерінің маңызы.
4. Атыс қаруының жарамдылығының, оның атысқа жарайтындығын немесе жекелеген атыс жүргізудің түсінігі.
5. Атыс қаруын қолданудың белгілерін анықтау мақсатында зақымдалуды зерттеудің ерекшеліктері.
6. Оқтағы іздер бойынша қаруды теңдестіру кезінде экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
7. Атыс қаруының, оқ-дәрілердің және патронның түсінігі.
8. Кедергіде рикошеттің тесіп өтпеген зақымдарын және іздерін бағалау өлшемдері.
9. Газды қарудың түсінігі, оның классификациясы.
10. Тегіс ұңғылы атыс қаруынан атылған дробтағы, картечтегі іздердің пайда болу механизмі.
11. Зауыттық және қолдан жасалған атыс қаруына жүргізілетін сараптамада эксперимент жүргізудің ерекшеліктері.
12. Атыс қаруының ұңғысының құрылымы және сипаттамасы.
13. Снарядтың үлесті кинетикалық энергиясының түсінігі және анықталуы.
14. Тегіс ұңғылы аңшылық қарудың бекітілу жүйесі.
15. Қолдан жасалған атыс қаруының түсінігі және классификациясы.
16. Ойық қарудың бекітілетін механизмі.
17. Патронның түрін және үлгісін, қарудың моделін және үлгісін, жүйесін анықтау.
18. Баллистикалық сараптамамен шешілетін сұрақтар.
19. Зерттеу нәтижесін талдау және объектіні атыс қаруына жатқызуды анықтау кезінде қорытынды жасау.
20. Соққы механизмі және оның түрлері
21. Объектінің қолдан жасалған атыс қаруына жататындығын анықтау кезінде экспериментке дайындалу және жүргізу.

22. Атылған оқта ұңғы каналы белгілерін бейнелеуге әсер ететін себепкер шарттар.
23. Ойық атыс қаруының атыс қашықтығын көрсететін белгілер.
24. Гильза іздерінде қару бөлшектері белгілерін бейнелеуге әсер ететін себепкер шарттар.
25. Оқтағы іздерді салыстырмалы зерттеу сатыларының мақсаты және мазмұны.
26. Гильзадағы іздер бойынша қару моделін анықтау.
27. Сараптама объектісін пневматикалық қарумен конструктивтік ұқсастығы бар бұйымдарға жатқызу шарттары.
28. Пневматикалық қаруды зерттеу әдістемесінің ерекшеліктері.
29. Атыс қашықтығын анықтау кезінде экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
30. Атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеруде мамандардың қатысуы.

2.13. Пән бойынша емтихан сұрақтары

1. Сот баллистикасының пәні, міндеттері және объектілері.
2. Атыс қаруының жағдайын, оның жарамдылығын және атуға жарайтындығын зерттеу кезінде эксперименттің мақсаты мен мазмұны.
3. Баллистикалық сараптамада диагностикалық (ситуациялық) сұрақтарды шешу үшін атыстың негізгі және қосымша іздерінің маңызы.
4. Атыс қаруының жарамдылығының, оның атысқа жарайтындығын немесе жекелеген атыс жүргізудің түсінігі.
5. Атыс қаруын қолданудың белгілерін анықтау мақсатында зақымдалуды зерттеудің ерекшеліктері.
6. Оқтағы іздер бойынша қаруды теңдестіру кезінде экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
7. Атыс қаруының, оқ-дәрілердің және патронның түсінігі.
8. Кедергіде рикошеттің тесіп өтпеген зақымдарын және іздерін бағалау өлшемдері.
9. Газды қарудың түсінігі, оның классификациясы.
10. Тегіс ұңғылы атыс қаруынан атылған дробтағы, картечтегі іздердің пайда болу механизмі.
11. Пневматикалық қарудың түсінігі, оның классификациясы.
12. Объектіні атыс қаруына жатқызу өлшемдері.
13. Тағайындалуы бойынша атыс қаруының классификациясы.
14. Алдынан зарядталатын (дульнозарядного) атыс қаруынан экспериментальдық атыс жүргізудің ерекшеліктері.
15. Атыстың (алау түрі) автоматтандыру деңгейі және сипаты бойынша атыс қаруының классификациясы.
16. Патронның ақаулары және олардың сарапшы қорытындысын шығаруына әсері.

17. Ұңғы каналының, оның ұзындығының, оқтау тәсілінің және калибрдің конструктивтік ерекшеліктері бойынша қарудың классификациясы.
18. Патронның атысқа жарамдылығын анықтау.
19. Атыс қаруының патрондарының классификациясы және құрылғысы.
20. Зауыттық және қолдан жасалған атыс қаруына жүргізілетін сараптамада эксперимент жүргізудің ерекшеліктері.
21. Атыс қаруының ұңғысының құрылымы және сипаттамасы.
22. Снарядтың үлесті кинетикалық энергиясының түсінігі және анықталуы.
23. Тегіс ұңғылы аңшылық қарудың бекітілу жүйесі.
24. Қолдан жасалған атыс қаруының түсінігі және классификациясы.
25. Ойық қарудың бекітілетін механизмі.
26. Патронның түрін және үлгісін, қарудың моделін және үлгісін, жүйесін анықтау.
27. Баллистикалық сараптамамен шешілетін сұрақтар.
28. Зерттеу нәтижесін талдау және объектіні атыс қаруына жатқызуды анықтау кезінде қорытынды жасау.
29. Соққы механизмі және оның түрлері
30. Объектінің қолдан жасалған атыс қаруына жататындығын анықтау кезінде экспериментке дайындалу және жүргізу.
31. Атыс қаруын қолданудан табылған іздерді бекіту.
32. Объектінің қолдан жасалған атыс қаруына жататындығын анықтау кезінде детальдық зерттеудің мақсаты мен мазмұны.
33. Сақтандырушы және сақтандырушылық механизмдер, оның түрлері.
34. Атыстың зақымының және бағдарының атыстық сипатын анықтау.
35. Ұңғы ізқалдырушы объекті ретінде.
36. Шаппалы ілмекке баспай атылудың түсінігі, оның себептері мен шарттары.
37. Атыс құбылысы, ішкі және сыртқы баллистика.
38. Гильзадағы іздерді салыстырмалы зерттеу сатыларының мақсаты және мазмұны.
39. Атыстың негізгі және қосымша іздері.
40. Оқтағы іздер бойынша қарудың моделін анықтау.
41. Газды қаруды зерттеудің әдістемелік ерекшеліктері.
42. Оқтағы және гильзадағы іздер бойынша қаруды теңдестіру кезінде салыстырмалы зерттеу нәтижесін бағалау.
43. Қолдан жасалаған (өзгерітіліп қайта жасалған) атыс қаруынан атыс кезінде гильзада және снарядта іздердің пайда болуының ерекшеліктері
44. Сараптама объектісін атыс қаруымен конструктивтік ұқсас бұйымдарға жатқызудың шарттары.
45. Оқта іздердің пайда болу механизмдері.
46. Атыстың қосымша іздерін бейнелеуге әсер ететін себепкер шарттар.

47. Гильзада қару бөлшектері іздерінің пайда болу механизмдері.
48. Тегіс ұңғылы қаруды снарядтағы іздері бойынша теңдестіру кезінде экспериментальдық атысты дайындау және жүргізу.
49. Атылған оқта ұңғы каналы белгілерін бейнелеуге әсер ететін себепкер шарттар.
50. Ойық атыс қаруының атыс қашықтығын көрсететін белгілер.
51. Гильза іздерінде қару бөлшектері белгілерін бейнелеуге әсер ететін себепкер шарттар.
52. Оқтағы іздерді салыстырмалы зерттеу сатыларының мақсаты және мазмұны.
53. Гильзадағы іздер бойынша қару моделін анықтау.
54. Сараптама объектісін пневматикалық қарумен конструктивтік ұқсастығы бар бұйымдарға жатқызу шарттары.
55. Пневматикалық қаруды зерттеу әдістемесінің ерекшеліктері.
56. Атыс қашықтығын анықтау кезінде экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
57. Атыс қаруын қолданумен байланысты оқиға орнын қарап-тексеруде мамандардың қатысуы.
58. Атыс жүргізілген орынды және атыс сәтіндегі жәбірленушінің жағдайын анықтау.
59. Атыс қаруын зерттеу барысындағы сарапшы әрекетінің жүйелілігі.
60. Гильзада қару іздерін қалыптастыруға қатысатын механизмдер.
61. Сот-баллистикалық сараптамада зерттеу әдістері.
62. Кедергіде атыс іздерін анықтау және олардың атыс сипатын анықтау әдістері.
63. Оқ-дәрілер және олардың элементтерінің сараптамасында шешілетін сұрақтар.
64. Гильзадағы қару іздері бойынша теңдестіру барысында экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
65. Атыс қаруының автоматтандыру деңгейі және атыс сипаты (жалын түрі) бойынша классификациясы.
66. Патрондардың ақаулары және оның сарапшы қорытындысын шығаруына әсері.
67. Қаруды ұңғы каналының конструктивтік ерекшеліктері, оның ұзындығы, оқталу тәсілі және калибрі бойынша классификациясы.
68. Патронның атысқа жарамдылығын айқындау.
69. Атыс қаруының патрондарының классификациясы және құрылғысы.
70. Зауыттық және қолдан жасалған атыс қаруына сараптамада эксперимент жүргізудің ерекшеліктері.
71. Тегіс ұңғылы қаруды снарядтағы іздері бойынша теңдестіру барысында экспериментальдық атысқа дайындалу және жүргізу.
72. Атылған оқтың қарудың ұңғы каналы белгілерінің бейнеленуіне әсер ететін факторлар.

73. Ойық атыс қаруынан атыстың арақашықтығын көрсететін белгілер.
74. Гильза іздерінде қарудың бөлшектері белгілерінің бейнеленуіне әсер ететін факторлар.
75. Атыс қаруының тағайындалуы бойынша классификациясы.

2.14. Құрастырғандар:

А.Б. Жакулин, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының бастығы, заң ғылымдарының кандидаты, доцент;

А. Ж. Жунусова, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының аға оқытушысы;

Н. Жанхан, қылмыстарды ашу және тергеуді техникалық-криминалистикалық қамтамасыз ету кафедрасының аға оқытушысы.